

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

สารนิพนธ์
ของ
พระมหาประยุค น้อยสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2549

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

สารนิพนธ์
ของ
พระมหาประยุค น้อยสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

บทคัดย่อ
ของ
พระมหาประยุค น้อยสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2549

พระมหาประยุต น้อยสี. (2549). *คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2*. สารนิพนธ์ กศ.ม.

(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (2) เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (3) เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีอายุ 10 – 12 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน แบบแผนการทดลองครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ระดับ .94 โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถาม (Pretest) ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เป็นระยะเวลา 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเดียวกันทั้ง 3 ระดับชั้น เมื่อเสร็จสิ้นการใช้คู่มือพัฒนาได้วัดความมีวินัยของนักเรียนด้วยแบบสอบถามชุดเดิม (Posttest) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test แบบ Dependent Samples และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 70/80 และความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนมีความมีวินัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A HANDBOOK TO DEVELOP DISCIPLINE FOR SECOND LEVEL-PRIMARY
EDUCATION STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

Pramaha Prayook Noisi

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2006

Pramaha Prayook Noisi. (2006). *A Handbook to Develop Discipline For Second Level-Primary Education Students*. Master's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Paisan Unprasert.

This research is aimed at building a handbook to develop discipline for second level-primary education students and on comparing discipline behaviors of students, before and after using a handbook, to find efficiency of tools used in developing discipline for the second level-primary education. 95 students, grade 4 – 6, aged 10 – 12, were sampling in this research. These enrollments in Watpathumwanaram School in Pathum Wan District, Bangkok are spread in several classes. The pupils are in the educational year of 2549, first semester. A random sampling of a one classroom per grade was conducted. One Group Pretest – Posttest Design method was carried out. Tools used in this research are A Handbook to Develop Discipline For Second Level-Primary Education Students and The Second Level-Primary Education Discipline measurement, which reliability measured at .94. Before using a handbook, for 8 times, 1 hour a day, pupils are conducted with the Pre-test. After finished using A Development Handbook, the researcher has measured the pupils' discipline level again using the same handbook's Post-test. Statistics used in analyzing data are standard deviation, mean, T- test's Dependent Samples and The One Way ANOVA analysis.

The result of this research is A Handbook to Develop Discipline For Second Level-Primary Education Students have level efficiency at 70/80 and found that before and after using A Handbook to Develop Discipline For Second Level-Primary Education Students pupils have changed their discipline behaviors indicated that significant differences at .05.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของ พระมหาประยุค
น้อยสี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยคำแนะนำและช่วยเหลือ ตลอดจนตรวจแก้ไขอย่างดียิ่ง จาก อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้แนะนำให้ความรู้ ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเจริญพรขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของสารนิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์นิพนธ์ ชื่นตา อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ประภัก กัณหาชิน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์ชัยวัฒน์ ปัญญา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมวนาราม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย อาจารย์วีระพงศ์ จันทรวงศ์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมวนาราม ที่คอยดูแลและช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกด้วยดีในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคน ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระเทพปัญญามุนี เจ้าอาวาสวัดปทุมวนาราม ที่เมตตาอนุญาตให้โอกาสได้ศึกษาต่อ อีกทั้ง ท่านเจ้าคุณพระราชนิเทศ ที่คอยอบรมสั่งสอนและเมตตาอนุเคราะห์ส่งเสริมเกี่ยวกับการศึกษาแก่ผู้วิจัย จนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ได้

คุณค่า ความดี และประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย

พระมหาประยุค น้อยสี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	9
ความหมายของพัฒนาการ.....	9
พัฒนาการของเด็กวัยเรียน.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัย.....	15
ความหมายของวินัย.....	15
ประเภทของวินัย.....	17
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปลูกฝังความมีวินัย.....	18
การพัฒนาความมีวินัย.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย.....	23
งานวิจัยในประเทศ.....	23
งานวิจัยต่างประเทศ.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ.....	27
ความหมายของคู่มือ.....	27
ประเภทของคู่มือ.....	27
องค์ประกอบของคู่มือ.....	28
ลักษณะที่ดีของคู่มือ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ.....	31
เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาความมีวินัย.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในคู่มือพัฒนาความมีวินัย.....	40
งานวิจัยในประเทศ.....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	60
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	60
ความสำคัญของการวิจัย.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ขอบเขตของการวิจัย.....	60
สมมติฐานของการวิจัย.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	65
 บรรณานุกรม.....	 67
 ภาคผนวก.....	 76
ภาคผนวก ก.....	77
ภาคผนวก ข.....	145
ภาคผนวก ค.....	154
ภาคผนวก ง.....	159
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 166

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร.....	44
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	45
3 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design.....	48
4 ค่าประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	53
5 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย.....	54
6 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย.....	55
7 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย.....	56
8 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยรวมทั้งฉบับของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2.....	57
9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2.....	58
10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนา ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	58
11 โปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	84
12 โปรแกรมการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	85
13 แสดงการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์.....	147
14 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	149
15 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	151
16 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	152
17 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	153

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชโล.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความมีวินัยเป็นคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานด้านหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมและสมควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในวัยเยาว์ เพราะการพัฒนาความวินัยเป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งถ้าได้ปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กแล้วจะทำให้ไม่ต้องไปแก้ปัญหาคอนเด็กโตขึ้น ซึ่งถือว่าเด็กเปรียบเสมือนไม้อ่อนที่ดัดง่าย เพราะถ้าจะไปปลูกฝังตอนโตขึ้นจะเสมือนไม้แก่ที่ดัดยาก ดังนั้นการปลูกฝังความมีวินัยจึงสมควรได้กระทำแต่ในวัยเรียน อีกทั้งการพัฒนาความมีวินัยให้กับนักเรียนจะเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัย ด้วยการเคารพกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพให้สามารถควบคุมตนเอง และเคารพกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542: 6)

สถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรระดับปฏิบัติการในการจัดการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดแนวทางเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่กำหนดไว้ทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ จากการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวพบว่ารัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนด้านระเบียบวินัยเป็นอันดับแรก กล่าวคือ มาตรฐานของการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 ได้กำหนดว่าผู้เรียนจะต้องมีจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้ที่ 1 กำหนดให้ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 9) ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อสร้างคุณลักษณะความมีวินัยที่พึงประสงค์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน ด้วยการ 1) ส่งเสริมให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีสามารถปกครองตนเองได้ 2) วินัยที่ดีจะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้ 3) วินัยในโรงเรียนจะดำเนินการไปควบคู่กับการเรียนการสอน 4) วินัยในโรงเรียนจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนและปัจจัยแวดล้อมหลาย ๆ ด้าน 5) การกำหนดวินัยในโรงเรียน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการพื้นฐานของนักเรียนเป็นสำคัญ 6) วินัยในโรงเรียนต้องเป็นข้อปฏิบัติที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียนและสังคมได้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยของกองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 123) สรุปผลที่ได้ คือ ระดับประถมศึกษา นักเรียนมีศักยภาพที่ผ่านเกณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร ส่วนศักยภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 6 ด้าน ได้แก่ ความ

ขยัน อดทน ประหยัดอดออม การควบคุมตนเองได้ ความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา ทักษะการคิด และทักษะการจัดการ ตามลำดับ

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการพัฒนาให้กับเด็กนักเรียนมากที่สุดกับผู้บริหารโรงเรียน ครูที่สอนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 และผู้ปกครอง จำนวน 150 ฉบับ ปรากฏว่าคุณธรรมและจริยธรรมที่ครูและผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองอยากพัฒนาให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านความมีวินัย เพราะในปัจจุบันนี้นักเรียนขาดความมีวินัยมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการแต่งกาย เช่น แต่งกายไม่เรียบร้อย แต่งกายผิดระเบียบ เป็นต้น การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น ขอบเลี้ยวการเข้าแถวเคารพธงชาติ เมื่อได้ยินเพลงชาติก็จะหลบไปอยู่ในห้องน้ำ ไม่รับผิดชอบหน้าที่ของตัวเองหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เช่น มาโรงเรียนสาย หรือบางครั้งมาโรงเรียนแล้ว แต่ไม่ยอมเข้าห้องเรียน เข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลา ไม่ยอมส่งงานหรือการบ้านตามกำหนด

เห็นได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย เป็นคุณธรรมและคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องหาแนวทางปลูกฝังพัฒนาให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี และสามารถปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งประภาศรี สีหอำไพ (2540: 48) ได้อธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมว่า เป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย โดยเฉพาะระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบของจริยธรรมที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับความเข้าใจที่เป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคลชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึงควรประพฤติตามจารีตประเพณีของสังคม

วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก ควรคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก ตลอดจนทั้งทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการทำงานโดยใช้เทคนิค กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่าง หรือวิธีการที่หลากหลาย ประกอบกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้บรรยากาศในการพัฒนาเข้าใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเห็นคุณค่าที่จะนำความมีวินัยไปปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัยและวิถีชีวิตของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2545 : 22) แต่การปลูกฝังวินัยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เหมาะสมควรจะเริ่มต้นในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้กฎเกณฑ์สังคมและจริยธรรม เพียเจท์ (สมพร สุทัศน์ีย์. 2541: 32-33; อ้างอิงจาก Piaget.1965)

ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังวินัยจึงไม่พ้นความรับผิดชอบของครูเป็นประการสำคัญ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าครูต้องมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานิสัยของเด็ก และสิ่งหนึ่งที่จะ

ช่วยให้การพัฒนาวิสัยของเด็กได้ผล คือครูมีคู่มือที่จะพัฒนาความมีวินัยของเด็ก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา สร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของเด็กช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของเด็กช่วงชั้นที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ได้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้เป็นแนวทางในการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ปกครอง ที่จะนำไปพัฒนาเด็ก และใช้เป็นแนวทางในการสร้างคู่มือพัฒนาในด้านอื่น ๆ สำหรับใช้กับนักเรียนต่างระดับและสถานที่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 187 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 64 คน เป็นนักเรียนชาย 32 คน เป็นนักเรียนหญิง 32 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 61 คน เป็นนักเรียนชาย 33 คน เป็นนักเรียนหญิง 28 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนชาย 28 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน ดังแสดงในตาราง 1

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ระดับชั้นละ 1

ห้องเรียน คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/1 จำนวน 33 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 จำนวน 31 คน และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 6/1 จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2** หมายถึง ความประพฤติ ปฏิบัติ การกระทำของนักเรียนที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล ตามกฎ ระเบียบ ของสังคม โดยพฤติกรรมที่แสดงออก 3 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การตรงต่อเวลา ได้แก่
 - 1.1.1 เข้าชั้นเรียนตรงเวลา
 - 1.1.2 ส่งงานตรงเวลา
- 1.2 มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ
 - 1.2.2 รักษาความสะอาดของห้องเรียน
- 1.3 เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ ได้แก่
 - 1.3.1 ไม่หยับของผู้อื่น
 - 1.3.2 เข้าแถวรอคอย

2. **คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2** หมายถึง คู่มือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีวินัยตามพัฒนาการแห่งวัย โดยใช้คู่มือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ ซึ่งใช้เทคนิคต่าง ๆ และสื่อประสม ที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอน และหัวเรื่อง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเป้าหมาย และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือพัฒนาความมีวินัยประกอบด้วย

2.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 2.1.1 เพื่อปลูกฝังความมีวินัยในตนเองและวินัยทางสังคม
- 2.1.2 เพื่อให้เด็กเห็นความสำคัญของความมีวินัย
- 2.1.3 เพื่อให้เด็กรู้จักความมีระเบียบและการประพฤติ ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม

2.1.4 เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าของความรู้ต่าง ๆ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตน

2.2 แนวทางการจัดกิจกรรม

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากกว่าการบรรยาย โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญหรือจุดมุ่งหมาย หลักของการพัฒนานักเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ใหม่จากสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมของแต่ละกิจกรรมพร้อมกับการดูแลให้คำแนะนำและการสร้างบรรยากาศจากผู้ดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาความมีวินัย และสามารถนำความรู้ที่ได้สู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ 1. กิจกรรมกลุ่ม 2. บทบาทสมมุติ 3. กรณีตัวอย่าง และ 4. สถานการณ์จำลอง ในแต่ละเทคนิคนั้นมีลำดับขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัย โดยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนา พูดคุย และการสร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ เกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน จากนั้นจึงดำเนินการกิจกรรมตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปราย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จากสิ่งที่ได้รับในกิจกรรมขั้นที่ 2 จากนั้นนักเรียนทุกคนช่วยกันสรุป โดยเน้นประโยชน์ของการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินผลการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนจากการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของกิจกรรม ด้วยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออกและความรู้สึก จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาความมีวินัย เพื่อการศึกษา และใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

2.3 ข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรม

2.3.1 ข้อควรปฏิบัติสำหรับครูในการจัดกิจกรรม

2.3.1.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ

2.3.1.2 ไม่ด่วนตัดสินหาคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่พยายามให้แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของเขาให้มากที่สุด

2.3.1.3 การใช้อารมณ์ขัน หรือแสดงท่าทีดีด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตร ทั้งคำพูด น้ำเสียงและลักษณะท่าทาง

2.3.1.4 การสังเกตและบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของ นักเรียนในกลุ่มขณะทำกิจกรรม ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก

2.3.1.5 กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมเหตุผล เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมาย หรือตอบคำถามได้ถูกต้อง

2.3.1.6 ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบไม่ได้ หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ ครูอาจยกตัวอย่างคำตอบของตนนำทางได้

2.3.1.7 การเตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและเทคนิคต่าง ๆ ทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม

2.3.1.8 ให้นักเรียนทุกคนได้รับทราบข้อควรปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม

2.3.2 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

2.3.2.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2.3.2.2 นักเรียนพูดได้ครั้งละ 1 คน

2.3.2.3 ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้ามต้องให้เพื่อนได้แสดงความคิดเห็นเสร็จเสียก่อน

2.3.2.4 นักเรียนไม่ใช้คำพูดดูถูกตนเองและผู้อื่น และรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมตนเองและผู้อื่น

2.3.2.5 นักเรียนไม่พูดสอดแทรก ขัดจังหวะ ขณะที่เพื่อนพูดหรือแสดงความคิดเห็นยังไม่เสร็จ

2.3.2.6 นักเรียนไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบของเพื่อน ๆ

2.3.2.7 นักเรียนแสดงออกด้วยความจริงใจ

2.4 การประเมินผลโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรม

ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องประเมินผลการร่วมกิจกรรมของนักเรียนตามวัตถุประสงค์หลักของพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรม ที่ได้มาจากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งทางการกระทำ คำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง อารมณ์และความรู้สึกตั้งแต่เริ่มต้นตลอดจนสิ้นสุดกระบวนการทำกิจกรรม ข้อมูลที่ได้จะถูกบันทึกลงในแบบบันทึกพฤติกรรมจากใบงานของแต่ละกิจกรรม และสรุปเป็นภาพรวมโดยผู้ดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการติดตามการพัฒนาความมีวินัย โดยการสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อน ครูผู้สอนหรือผู้ปกครอง และการสังเกตนักเรียนจากสถานการณ์ต่างๆ ข้อมูลเหล่านี้ถูกรวบรวมเพื่อใช้วิเคราะห์และติดตามพัฒนาการ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

2.5 ตารางการพัฒนาความมีวินัย

เป็นตารางการสรุปรูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาความมีวินัยแก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย

2.5.1 ชั้นปีของนักเรียน

2.5.2 ครั้งที่ในการจัดกิจกรรม

2.5.3 คุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยต่อพฤติกรรมเป้าหมาย

2.5.4 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมในการพัฒนาความมีวินัยต่อพฤติกรรมเป้าหมาย

2.5.5 ชื่อกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพฤติกรรมเป้าหมาย

2.5.6 เทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2.5.7 วิธีดำเนินการในการจัดกิจกรรม

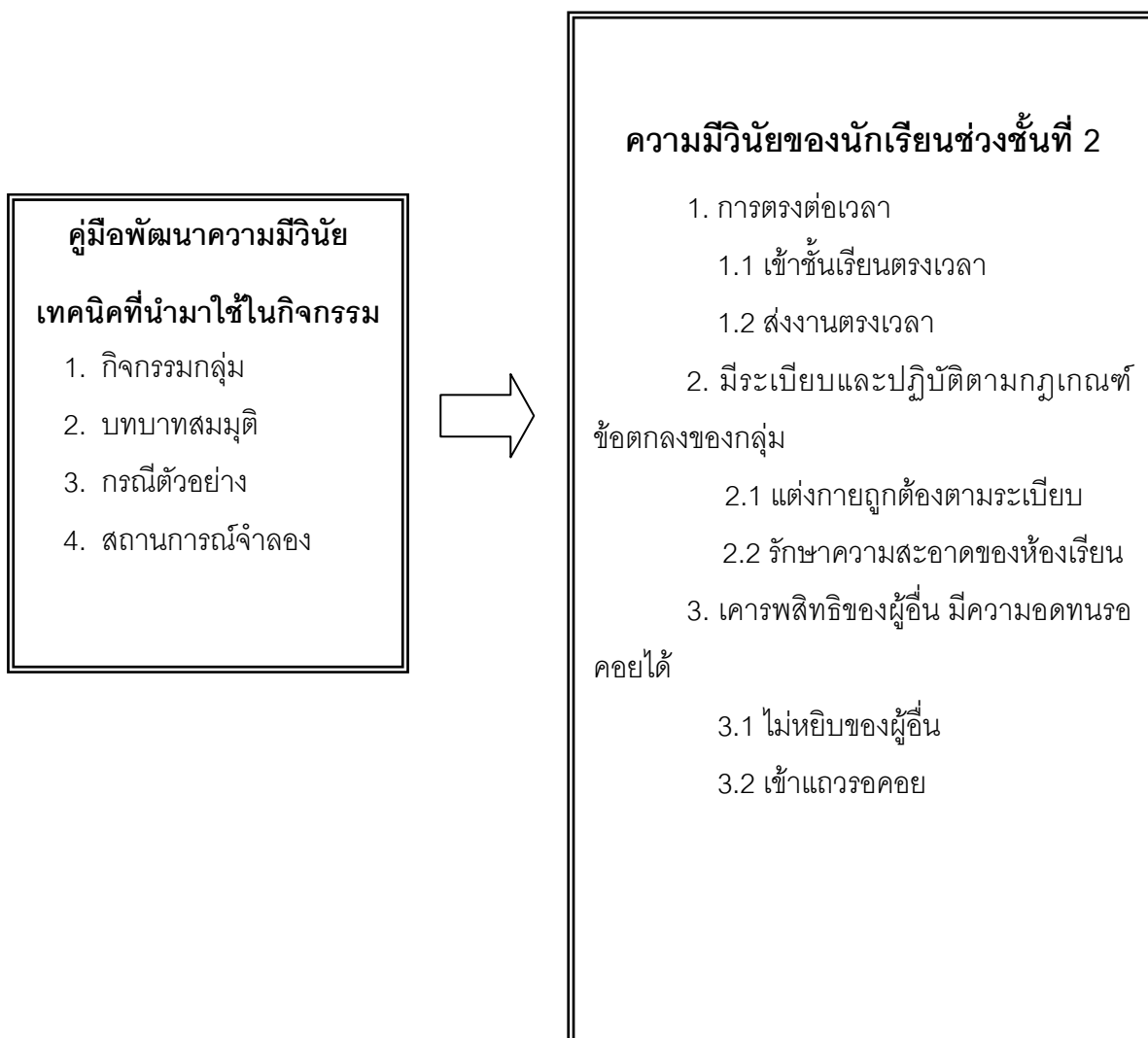
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง นักเรียนชายหญิงที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

4. เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 60/60

60 จำนวนแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบสอบถามก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

60 จำนวนหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบสอบถามหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนมีวินัยแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
 - 1.1 ความหมายของพัฒนาการ
 - 1.2 พัฒนาการของเด็กวัยเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัย
 - 2.1 ความหมายของวินัย
 - 2.2 ประเภทของวินัย
 - 2.3 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปลูกฝังความมีวินัย
 - 2.4 การพัฒนาความมีวินัย
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ
 - 3.1 ความหมายของคู่มือ
 - 3.2 ประเภทของคู่มือ
 - 3.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 3.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ
 - 3.6 เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาความมีวินัย
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในคู่มือพัฒนาความมีวินัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

1.1 ความหมายของพัฒนาการ

สุชา จันทน์เอม (2542: 1) ได้ให้ความหมายคำว่าพัฒนาการ (development) คำนี้ในทางจิตวิทยานั้น หมายถึง ลำดับของการเปลี่ยนแปลงหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลง (process of change) ของมนุษย์ทุกส่วนที่ต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้น ๆ จากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่งเพื่อที่จะไปสู่สุภาวะ ทำให้มีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเป็นไปในด้านโครงสร้างของร่างกาย อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปได้อย่างมีระบบ ซึ่งมีความซับซ้อนเกี่ยวข้อกันทุกส่วน และมีความสัมพันธ์กันทุกส่วน

ประสาธ อิศรปรีดา (2533: 27) กล่าวว่า พัฒนาการ (Development) ในทางจิตวิทยา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดของบุคคล นับตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ จนกระทั่งสิ้นสุดแห่งชีวิต การเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นไปตามขั้นตอนและมีการคงอยู่ การเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นเพียงชั่วขณะ

ประสาร ทิพย์ธารา (252: 6) ได้ให้ความหมายคำว่า พัฒนาการ หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงทางด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพเป็นใหญ่ ความจริงคำว่า ความเจริญเติบโต กับคำว่า พัฒนาการนั้น มีความหมายใกล้เคียงกันมาก บางครั้งเราใช้สับสน แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วก็จะพบว่ามี ความแตกต่างกัน กล่าวคือ ความเจริญเติบโตนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ในทุกด้านที่ประกอบเป็นอินทรีย์เป็นไปโดยธรรมชาติ ส่วนพัฒนาการนั้น หมายถึง ความเจริญเติบโตดังกล่าวแล้วทั้งหมดประการหนึ่ง และอีก ประการหนึ่ง ความเจริญเติบโตจะเปลี่ยนแปลงความหมายเป็นพัฒนาการได้ก็ต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ในทุกด้านที่ประกอบเป็นอินทรีย์นั้น เป็นไปโดยการเรียนรู้หรือโดยการศึกษอบรม

ฮอฟฟ์แมน และคนอื่น ๆ (Hoffman and others.1988: 4) อธิบายว่าพัฒนาการเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละบุคคลตลอดชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความต่อเนื่อง การสะสมประสบการณ์ การมีทิศทางความสามารถในการจำแนกความแตกต่าง ความสามารถในการจัดระบบและควบคุมพฤติกรรมพัฒนาการทุกด้านจะมีปฏิสัมพันธ์กัน และสร้างภาพรวมของบุคคลขึ้น

คลาร์ก-สจ๊วต และฟรีดแมน (Clarke-Stewart and Friedman. 1987: 25 - 26) อธิบายว่า พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบถาวร ก้าวหน้าและมีความมั่นคง ซึ่งจะเกิดขึ้นกับทุกคนในบางช่วงระยะเวลาของชีวิตตลอดเวลาของการดำรงชีวิตและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีปฏิสัมพันธ์กับอายุ และประสบการณ์ด้วย

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978: 23) อธิบายว่า พัฒนาการหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ที่ก้าวหน้าไปอย่างมีทิศทาง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์กัน เป้าหมายของพัฒนาการคือ บุคคลมีความสุข และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

1.2 พัฒนาการของเด็กวัยเรียน

สุชา จันทน์เอม (2542 : 130) กล่าวว่า โดยทั่วไปเด็กตอนปลายมีอายุระหว่าง 10-12 ปี แต่เราไม่อาจกำหนดตายตัวลงไปได้แน่นอน วัยนี้เป็นวัยคาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่น หรือวัยเริ่มแตกเนื้อสาว ซึ่งไม่แตกต่างจากเด็กวัยตอนกลางมากนัก แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงในร่างกายเนื่องจากการทำงานของต่อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงของโครงกระดูกและสัดส่วนของร่างกายเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น

พัฒนาการทางร่างกาย การเจริญเติบโตในวันนี้เนื่องจากร่างกายได้รับ อาหาร อากาศ แสงแดด เด็กที่มีอายุ 10 ปี เป็นต้นไป จะเริ่มเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งส่วนสูง และน้ำหนัก เด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี ทั้งทางด้านร่างกายและวุฒิภาวะ พบว่าเด็กหญิง ลักษณะเพศชั้นที่สองปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ ตะโพกผาย ทรวงอกเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไป และมักจะจดจ่อกับทรวงอกของตัวที่เจริญขึ้น รู้สึกกังวลว่าตะโพกของตัวเองจะใหญ่เกินไป จึงมักทำอะไรงุ่มง่าม กังก้าง นอกจากนี้ เด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนระหว่างอายุ 11-12 ปี เด็กชาย ไหล่กว้างขึ้น มือและเท้าใหญ่ขึ้น เริ่มมีการหลั่งอสุจิระหว่าง อายุ 12-16 ปี แสดงว่าวุฒิภาวะทางเพศเริ่มเจริญเต็มที่

พัฒนาการทางอารมณ์ อารมณ์ของเด็กวัยนี้จัดอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่ดีหรือร้ายจนเกินไป ซึ่งจะแบ่งกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เด็กวัยนี้สามารถรักษาอารมณ์ไว้ได้ดีพอสมควร คือ ไม่โกรธง่ายและหายเร็วนัก
2. เวลาโกรธจะหาทางออกโดยใช้เสียง ไม่มีพฤติกรรมแบบต่อสู้อย่างรุนแรง บางทีวางแผน แก้แค้นเงียบ ๆ แต่ไม่ทำจริง ชอบพูดรำพันกับสัตว์เลี้ยง
3. จะระมัดระวังไม่กระทำใ้ผู้อื่นกระทบกระเทือนใจ
4. สิ่งที่เด็กวัยนี้กลัวที่สุด คือ การไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ไม่ชอบแข่งขัน ไม่ต้องการเด่นกว่าหรือด้อยกว่าเพื่อนฝูง
5. ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบเปรียบเทียบ
6. ต้องการความอบอุ่นมั่นคงในหมู่คณะและครอบครัว
7. เปลี่ยนแปลงความรู้สึกเร็วและง่าย เช่น ตอนเข้าอยากทำการบ้าน ตอนบ่ายอยากนอนหรือเล่น หรือตอนเข้าอยากเที่ยวเล่นให้ชีวิตชีวาสดชื่นแจ่มใส พอตกบ่ายอยากนอน เสียแล้ว
8. บางครั้งทำตัวเป็นผู้ใหญ่ แต่บางครั้งก็ไม่กล้าทิ้งความเป็นเด็ก

เด็กวัยนี้จึงมีความขัดแย้งกันทางด้านอารมณ์ จนบางครั้งเด็กเกิดปัญหา ครอบครัวยังเป็นสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญมาก พ่อแม่เอาใจใส่คอยให้ความกระจ่างและฝึกความสามารถเฉพาะตัว เช่น เล่นกีฬาให้เก่งเพื่อให้เป็นที่ชื่นชมของกลุ่ม รับฟังความคิดเห็นให้ความไว้วางใจและให้อิสระแก่เด็กที่จะทำอะไรได้ตามใจเด็กบ้าง เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ที่จะเลือกคิด ตัดสินใจถูกต้องขึ้น

ความกลัวของเด็กที่มีอยู่ในวัยต้น ๆ ก็เริ่มลดน้อยลง เปลี่ยนมาเป็นความกังวลใจ กังวลเกี่ยวกับเรื่องรูปร่างของตนเอง อยากให้แข็งแรงสวยงาม กลัวอันตรายที่จะเกิดกับครอบครัว และตนเอง

ความต้องการ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เด็กจึงมีความต้องการมากขึ้น คือ ต้องการอาหารที่คุณค่าต่อร่างกาย เล่นกีฬา พักผ่อนอย่างเพียงพอ เป็นที่รับรองในความสามารถและการได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความรัก ความอบอุ่น และความยกย่องจากผู้ใหญ่ เพื่อนฝูงและครูอาจารย์ เงิน เครื่องมือเครื่องใช้ และหนังสือที่ช่วยให้ความคิดในการทำกิจกรรมริเริ่มสร้างสรรค์หรือใช้กำลังโดยผู้ใหญ่ไม่บังคับ

พัฒนาการทางสังคม กลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะรู้สึกเป็นเจ้าของและซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม มีพฤติกรรมที่เหมือนกลุ่ม ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และการแต่งกาย ซึ่งเด็กชายจะรักษาความสนใจที่มีต่อกลุ่มได้มากกว่าเด็กหญิง เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนมาก และต้องการเพื่อนประเภทที่ไว้ใจได้ มีอารมณ์คล้ายคลึงกัน ไม่ยอมอยู่คนเดียว ไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือน เมื่อสมัยยังเด็ก ๆ อยู่ ชอบเล่นกับตัวบุคคลเป็นหมู่ เด็กชายชอบเล่นใช้กำลังกล้ามเนื้อและมีกีฬา มีกฎเกณฑ์ เด็กหญิงชอบเล่นกับเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน

ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่าเด็กชายไม่มีใครใกล้ชิดพ่อ ผิดกับเด็กหญิงซึ่ง จะใกล้ชิดพ่อกว่าแม่ และสามารถทำตัวเข้ากับพี่น้องได้ดีกว่า

เนื่องจากเด็กหญิงมีการเจริญเติบโตทางด้านวุฒิภาวะได้เร็วกว่าเด็กชาย ทำให้เด็กหญิงเริ่มสนใจเด็กชายเร็วกว่า รู้จักแต่งตัวมากขึ้น และเอาใจใส่เรื่องราวของเด็กชาย แต่เด็กชายยังไม่สนใจซึ่งทำให้เด็กหญิงคิดว่าตนเองมีการสังคมไม่ดีพอ จังหวะนี้ผู้ใหญ่ควรให้ความกระจ่างแก่เด็กและหาเด็กชายที่มีอายุมากกว่า 1-2 ปี มาทำกิจกรรมด้วยกันก็จะช่วยปัญหานี้ได้

พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กเริ่มมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น จึงมีความสามารถคิดแก้ปัญหาได้มากขึ้น เริ่มสนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อที่จะร่วมอภิปราย หรือพูดคุยกับเพื่อนฝูงได้ มีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความมั่นคงและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น

วัยนี้เด็กจะสนใจเรื่องที่เป็นจริง รักธรรมชาติ และการท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เด็กหญิงสนใจอ่านเรื่องประเภทรักเร็วกว่าชาย

เด็กเริ่มคิดและตัดสินใจเอง รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล มีความอยากรู้อยากเห็นและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว

ลักษณะเด่นทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้ คือ มีความกระตือรือร้น รู้จักให้เหตุผลและรับฟังความคิดของผู้อื่น มีการวางแผนการไว้ล่วงหน้า รักษาความลับได้ และรักษาสัญญาที่ให้ไว้

ความสนใจ ทั้ง 2 เพศมีความสนใจที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ ชายสนใจเรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ หญิง สนใจเรื่อง กรรไกร ตัดเย็บ เพราะมีรากฐานจากการสนใจ รูปร่างของตนเอง ทั้ง 2 เพศ จะสนใจ เลี้ยงสัตว์ ดูภาพยนตร์ เทียวไกล ๆ และน้อยรายที่ จะสนใจเรื่อง อาชีพ

อรนุช ลิ้มตศิริ (2543: 57 - 64) กล่าวว่า พัฒนาการทุกด้านของเด็กวัยนี้มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กโดยตรง ดังนั้น เด็กควรได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ๆ เพื่อช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ วัยนี้จึงควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษเช่นเดียวกับเด็กวัยอื่น ๆ

พัฒนาการทางร่างกาย ในช่วงเด็กตอนปลาย (อายุ 11 – 13 ปี) เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับวัยรุ่น เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยแรกรุ่นเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี เด็กหญิงจะเป็นวัยแรกรุ่นตั้งแต่อายุ 11 ปี และ 12 ปีในเด็กชาย เด็กวัยนี้มีความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงหลายประการทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กเริ่มมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเพศและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ช้าหรือเร็วกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน ทำให้รู้สึกว่าตนไม่เหมือนกับเพื่อน

ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายช่วงวัยเด็กตอนปลาย (11-13 ปี) มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับความช่วยเหลือให้สามารถควบคุมอารมณ์และปรับปรุงแก้ไขตนเอง อยู่เสมอ

พัฒนาการทางอารมณ์ เมื่อเด็กเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมจากบ้านมาสู่โรงเรียน เด็กต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เช่น ครู เพื่อน และสถานที่ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมใหม่นี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของเด็ก อย่างไรก็ตาม เด็กที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่นจะมีอารมณ์มั่นคง ปรับตัวได้ง่าย ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหาหรืออาจมีปัญหาทางอารมณ์ด้วย พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 10 -12 ปี มีความกังวลหวังใยสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น สุขภาพของคนในครอบครัว ยังคงกลัวบางสิ่งที่ลึกลับ เช่น ผี หรือความมืด เป็นต้น เด็กหญิงมักกลัวมากกว่าเด็กชาย

พัฒนาการทางสติปัญญา เป็นสิ่งที่คู่ไปกับพัฒนาการทางภาษาและความคิด เมื่อเด็กอายุมากขึ้นพัฒนาการทางภาษาจะดีขึ้น คำศัพท์ได้มากขึ้น พูดเป็นประโยคยาวขึ้น ถูกลักษณะภาษา มากขึ้น พัฒนาการทางภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ ทักษะคิดของพ่อแม่และลักษณะนิสัยของบุคคลในครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กด้วย เด็กอายุ 9-10 ปี เริ่มทำงานได้ดี ทำงานเป็นระบบระเบียบขั้นตอนสามารถแก้ปัญหาได้ ชอบคิดอย่างมีเหตุผล มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น จึงไม่ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่มองบังคับมากเกินไป ความจำดี สนใจเลขที่เป็นโจทย์ปัญหาในชีวิตประจำวัน เด็กอายุ 11-13 ปี เริ่มอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เช่น ความดี ความชั่ว

สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ความสามารถทางสมองเพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้เหตุผล ความจำ สมาธิ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เป็นต้น มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบแสวงหาความจริงเกี่ยวกับตนเอง สนใจทำงานเพื่อค้นหาความสามารถและประสบการณ์ใหม่ ๆ สนใจปัญหาสังคม ชอบอภิปราย แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่ม เข้าใจเรื่องเวลา ลำดับวัน เดือน ปี ได้ถูกต้อง

พัฒนาการทางสังคม มีผลสืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุ รวมทั้งพัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญา และอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม นั่นคือ ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองจากสังคม สิ่งแวดล้อมในทางที่ดีจะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้จักนับถือตนเอง แต่ถ้าเด็กไม่พร้อมสำหรับการเผชิญปัญหาก็จะนำไปสู่ความผิดปกติทางจิตใจได้ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและสิ่งแวดล้อมจะทำให้เด็กงอกงามทางด้านสังคมได้ช้าหรือเร็ว เด็กอายุ 10 – 13 ปี เริ่มมองโลกในแง่ดีมากขึ้น เพื่อนมีอิทธิพลมากเพราะกำลังเข้าสู่วัยรุ่น เริ่มมีพฤติกรรมที่เป็น ของตัวเอง ตัดสินใจเอง ชอบอิสระ ยอมรับกฎเกณฑ์และระเบียบของกลุ่ม เช่น การพูด การแต่งกาย เป็นต้น เด็กหญิงและเด็กชายจะเล่นด้วยกันน้อยลง ในช่วงปลายของวัยนี้ เด็กเริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศ โดยระยะแรกจะสนใจเป็นกลุ่มรวม ๆ ก่อน ต่อมาจึงเลือกสนใจเฉพาะคน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (จิตตานันท์ ติกุล. 2545: 34-35; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2529) ได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจของ Pack และ Havighurst ว่าเป็นทฤษฎีที่สานต่อจากทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Morwer และสอดคล้องกันเป็นอย่างดี โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับพัฒนาการของวินัยในตนเองซึ่งจะยังไม่ปรากฏชัดเจนจนกว่าเด็กจะอายุ 8-10 ปี ในวัยเด็กโต (7-12 ปี) เด็กจะมีบุคลิกภาพที่จัดเข้าได้หลายประเภทตามทฤษฎีของ Peck และ Havighurst แต่จะมีบุคลิกภาพหนึ่งที่แสดงมากในแต่ละบุคคลแม้ในวัยเด็กโตนี้ และเมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่แล้วบุคลิกภาพประเภทที่เกิดบ่อนั้นจะยิ่งเกิดบ่อยิ่งขึ้น โดยบุคลิกภาพประเภทอื่นจะเกิดน้อยลงในบุคคลนั้น ซึ่งหมายความว่า ความสามารถควบคุมตนเองของบุคคลจะมีปริมาณคงที่มากขึ้นเมื่อบุคคลอายุมากขึ้น ฉะนั้น การให้จริยศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้บุคคลเป็นผู้เห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลจึงต้องเริ่มในวัยเด็ก ให้เด็กมีพลังควบคุมของอีโก้มากที่สุด ส่วนวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จริยศึกษาจะช่วยให้ความแปรปรวนในลักษณะของบุคคลมาหยุดอย่างถาวรที่ลักษณะที่สมบูรณ์ที่สุด และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้สรุปว่า การวางพื้นฐานการมีวินัยในตนเองนั้นต้องเริ่มในวัยเด็ก ส่วนการวัดว่าใครจะบรรลุวุฒิภาวะทางจิตมากน้อยเพียงใดอาจเริ่มวัดได้ในวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งวินัยในตนเองของบุคคลจะเริ่มคงที่ในระดับต่าง ๆ กัน

จากความหมายของพัฒนาการข้างต้น สรุปได้ว่า เด็กวัยเรียนช่วงชั้นที่ 2 (10-12 ปี) มีความสามารถทางร่างกายเต็มที่ แต่ด้านที่สำคัญคือด้านสังคม เพราะเด็กรู้จักคบเพื่อนและมักเล่นกับเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกับตนเองเป็นส่วนใหญ่ เด็กมักเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ ดังนั้นพ่อแม่ต้องเข้าใจ

ธรรมชาติในวัยนี้ของเด็กและส่งเสริมให้คบเพื่อนที่ดี ไม่เข้มงวดกับการเรียนมากนัก สนับสนุนให้เด็กได้เล่นกิจกรรมที่สอนให้รู้จักแพ้ชนะและกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ความมีวินัย เพื่อให้เด็กได้รู้จักการควบคุมอารมณ์ตัวเอง เพราะการเล่นจะเป็นกิจกรรมสำคัญที่สามารถส่งเสริมสุขภาพจิตเด็กให้ดี ได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัย

2.1 ความหมายของวินัย

คำว่า “วินัย” มีความหมายที่อธิบายกันไว้หลากหลายดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1077) ให้ความหมายว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

กรมวิชาการ (2542: 12) ให้ความหมายไว้ว่า วินัย คือ คุณลักษณะจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) (2539: 6) ได้ให้ความหมายของความมีวินัย ไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระบบระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้คือ

การควบคุมตนเองทางกาย วาจา ใจ

การยอมรับในผลการกระทำของตนเอง

การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

การตรงต่อเวลา

ความมีเหตุผล

การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามเกณฑ์ของสังคม

การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สำนักงาน สวช. (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2537: 4; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2530) ได้ให้ความหมายของ “วินัย” สำหรับดำเนินงานทางวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง “การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม”

พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต) (2538: 45) ได้กล่าวถึง ความมีวินัย คือ การรู้จักจัดระเบียบชีวิตของตน และรู้จักจัดระเบียบ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ฉันทนา ภาคบงกช และคนอื่น ๆ (2539: 114) ได้สรุปความหมายของวินัย หมายถึง กฎระเบียบ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

สำนักงาน สวช. (2540: 16) ได้ให้ความหมายของวินัย คือ คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่สามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระบบระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

ลักขณา สกุลลิขเรศสีมา (2542: 280) กล่าวถึงความหมายของวินัยว่า หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นระเบียบแบบแผน และการแสดงความเชื่อฟังจากผู้ที่ไม่เห็นอกและมักรวมถึง การหักห้ามการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปด้วย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542: 3) ได้กล่าวถึง ความมีวินัย คือ คุณลักษณะของจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544: 63) ได้ให้ความหมายของวินัย 2 ลักษณะ คือ วินัยสังคม หมายถึง การมีความรู้ในสถานการณ์นั้นบุคคลในฐานะหนึ่ง ตำแหน่งหนึ่ง ควรปฏิบัติอย่างไร และวินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลเมื่อตนเองทำความดี และลงโทษเมื่อตนเองทำชั่ว และหมายรวมไปถึงความสามารถในการควบคุมตน หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

สุนน อมรวิวัฒน์ (2542: 10) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ผู้ที่มีคุณลักษณะที่ประกอบด้วยสนใจใฝ่รู้ มีสติควบคุมตนเอง รับผิดชอบ มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์และความขยัน

ไพโรจน์ สมงาม (2542: 22) กล่าวว่า วินัย คือ กลไกของความเป็น เพราะมนุษย์รู้จักดี รู้จักชั่ว รู้จักผิด ถ้าจะกล่าวอีกแง่หนึ่ง คือ โครงสร้างของความเป็นคน Control สิ่งที่ดีจะได้ไม่ต้องเสียหาย

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2542: 74) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า วินัย คือ สมรรถภาพในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ถ้าพูดในเชิงจิตวิทยาก็ต้องใช้กับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Purposive Behavior หมายความว่า ต้องควบคุมกาย วาจาใจและพฤติกรรมทั้งหมดของตน

สมบุญ สุธาส์ราญ (2542: 103) กล่าวว่า วินัย คือ เป็นทั้งจิตสำนึก (นามธรรม) และแนวทางปฏิบัติ (รูปธรรม) วินัยเป็นข้อปฏิบัติที่เป็นกิจวัตรของบุคคลที่มีต่อกลุ่ม วินัย คือ กฎระเบียบที่ดีทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างชาติ วินัยเป็นเครื่องมือให้บุคคลมีจิตสำนึกและปฏิบัติตามภาระหน้าที่อย่างเคร่งครัด

มาลินี จุฑะรพ (2537: 281) ได้กล่าวว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ ธรรมเนียมประเพณีของสถาบัน ตลอดจนคำสั่งของครู อาจารย์ และผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของคำว่า วินัย ที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า วินัยเป็นกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นหลักปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งจะทำให้ คนในสังคมปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งมาเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกันและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.2 ประเภทของวินัย

สำนักงาน สวช. (2537: 4 - 5) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัว อำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจ ตกอยู่ในภาวะจำยอมถูก ควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับ ตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับ ความสงบสุขของสังคม

สำนักงานกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532: 15-22) ได้แบ่งประเภทของ วินัย โดยยึดผู้ประพฤติปฏิบัติตามวินัยเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. วินัยสำหรับตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดย ตนเองเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี วินัยประเภทนี้เป็นวินัยที่เราสร้าง ขึ้นมาเอง และตัวเราเองเป็นผู้ปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้พฤติกรรมของคนเราดำเนินไป ตามที่เรามุ่งหมายไว้ วินัยสำหรับตนเองนี้เป็นวินัยขั้นเลิศที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับพฤติกรรม ของตนเอง การสร้างวินัยสำหรับบังคับตนเองนั้นทำได้เช่น

1.1 สร้างวินัยในการนอน การตื่น การดูหนังสือ การออกกำลังกาย การทำงาน และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละวัน

1.2 สร้างวินัยเพื่อบังคับตนเองให้ทำในสิ่งที่ดีบางอย่าง และละเว้นสิ่งที่เราคิดว่าเป็น ความชั่ว แม้จะขัดกับความนิยมในสังคม เช่น การบังคับตนเอง ให้เป็นคนประหยัดไม่สุบุนหรี และ ไม่ดื่มสุรา ดัดผมสั้น และแต่งกายให้ถูกระเบียบของสถานศึกษาอยู่เสมอ

1.3 สร้างวินัยให้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ตรงตามเวลานัดหมายเสมอ

2. วินัยสำหรับหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการรักษาความ เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สมาชิกทุกคนในหมู่นั้นปฏิบัติตามหรือควบคุมพฤติกรรมของหมู่ คณะนั้นให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่หมู่คณะตั้งไว้ เช่น วินัยในสถานศึกษา วินัยทหาร วินัยของ

ตำราจ วินัยของพระสงฆ์ วินัยข้าราชการพลเรือน และวินัยข้าราชการครู เป็นต้น วินัยของแต่ละหมู่แต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของหมู่คนนั้น ๆ ถึงอย่างไรก็ตามวินัยของหมู่คนนี้จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตยเป็นสำคัญ คือ มีสามัคคีธรรม คารวะธรรม และปัญญาธรรม

จากประเภทของวินัยที่รวบรวมมาข้างต้น สรุปได้ว่า วินัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วินัยภายนอก ได้แก่ วินัยที่เกิดจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย และวินัยในตนเอง ได้แก่ วินัยที่เกิดจากบุคคลนั้นเองเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ จูงใจ หรือควบคุมให้เกิด

2.3 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังความมีวินัย

ในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นับวันเรายิ่งต้องตระหนักแล้วคิดหากลยุทธ์ วิธีการ เร่งให้เกิดขึ้นโดยเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะค่านิยมตามชาวตะวันตก หรือจากสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนลอกเลียนแบบจนแทบจะกลืนวัฒนธรรม คุณลักษณะที่พึงงามของไทยไปแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน หาวิธีทางที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ต่อไป

กรมวิชาการ (2539 : 28) การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งจำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ การมีวินัยในตนเองจะทำให้เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม การมีวินัยเป็นสิ่งที่พึงามและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิต การปลูกฝังการมีวินัยในตนเองจึงควรปลูกฝังในลักษณะที่ก่อให้เกิดนักเรียนเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจโดยไม่ควรบังคับด้วยการลงโทษ หรือถ้าจะมีการลงโทษ ก็ควรอธิบายเหตุผลของการลงโทษนั้นให้แจ่มแจ้งเป็นที่ยอมรับของนักเรียนก่อน

พิสิทธิ์ สารวิจิตร (2535 : 39) ชี้ว่าความมีวินัยในตนเอง (Self Discipline) จะช่วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้อินตนาการมีความว่องไวขึ้น
2. ช่วยให้ผู้มีความกระตือรือร้นมากขึ้น
3. ช่วยให้ผู้มีความคิดริเริ่ม
4. ช่วยให้ผู้มีความเชื่อถือตนเอง
5. ช่วยให้ผู้มีทัศนะกว้างขวาง
6. ช่วยให้ผู้เอาชนะอุปสรรคได้
7. ช่วยให้ผู้มองโลกได้รอบด้าน
8. ช่วยดึงดูดให้โอกาสต่าง ๆ เข้ามาหาบุคคล

9. ช่วยให้ผู้บุคคลมีความหวังและความใฝ่สูงรุนแรงมากขึ้น

10. ช่วยให้ศรัทธาของผู้บุคคลมีพลังอำนาจยิ่งขึ้น

กัณฑ์ทศพร (2541 : 109-111) ได้แสดงทัศนะให้แก่พ่อแม่ยุคใหม่กับการเลี้ยงลูกเรื่องการรักษาระเบียบวินัยไว้ว่า ในขณะที่ลูกของคุณทำภารกิจประจำวัน ความอยากรู้อยากเห็นของเขา อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ได้ส่อไปในทางที่ดีเท่าไร พฤติกรรมที่ไม่ได้ส่งในทางที่ดีนี้อาจหมายถึง การกระทำที่ทำให้สิ่งของดี ๆ มีประโยชน์กลายเป็นขอไร้ค่า ไร้ประโยชน์ ไปลองคิดดูว่าขยะของคุณเพิ่มขึ้นมากแค่ไหนในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ในขณะที่เจ้าจอมชนของคุณโตขึ้น ๆ ถ้าคุณยังเพิกเฉยต่อพฤติกรรมในทางลบต่อไปเรื่อย ๆ สักวันหนึ่งคุณอาจพบว่าบ้านของคุณทั้งหลังออกมาองรวมกับขยะไปก็ได้ อนาคตของลูกคุณขึ้นอยู่กับการปฏิบัติกฎเกณฑ์ง่าย ๆ 2-3 กฎ ในวันนี้ถ้าเพื่อนบ้านของคุณเริ่มเมินคุณเมื่อเจอกันตามถนนซะแล้วตั้งแต่ตอนนี้อย่าให้ลองคิดดูเถอะว่าวันมะวันจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง

2.3.1 การวางกฎ

การวางกฎเกณฑ์และปฏิบัติตามเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตนในบ้านกฎที่วางนี้อาจเป็นกฎง่าย ๆ เช่น ห้ามโยนที่เขี่ยบูหรี่เล่น ถ้าลูกของคุณยังเห็นช่องโหว่ของกฎนี้อีก เช่น (เขาอาจคิดว่าก็คุณไม่ได้บอกซะหน่อยว่า ห้ามทำที่เขี่ยบูหรี่ตก) ฉะนั้นคุณควรระวังเทคนิคการเถียงข้าง ๆ คู ๆ เช่นนี้และก่อนที่จะลองทำจริง ๆ ละก็ คุณควรออกกฎ “ห้ามทำที่เขี่ยบูหรี่ตกในทันที หรือถ้าคุณเห็นว่ากฎนี้ยังมีช่องโหว่อื่น ๆ อีก ก็จงประกาศให้กฎที่สามได้เลยว่า “ห้ามแตะที่เขี่ยบูหรี่เด็ดขาด มิฉะนั้นจะถูกแม่ตีแน่”

2.3.2 การทำผิดและการลงโทษ

ไม่ควรตีลูกในขณะที่คุณโกรธเพราะเท่ากับคุณทำผิดพลาด 2 เรื่อง คือ ไม่สามารถจะควบคุมลูกคุณเองได้ และไม่สามารถควบคุมตัวคุณเองได้

การลงโทษที่สมควร ได้แก่ การดูหรือการแสดงความไม่เห็นด้วย ความไม่พอใจของคุณออกมา หรือไม่จ้องถึงโทษด้วยการงดสิทธิพิเศษอะไรต่าง ๆ ที่ลูกคุณพึงจะได้ในยามปกติ

ประมวญ คิดคินสัน (2534 : 56-59) ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องวินัยว่า คนเราเมื่อมีวินัยที่ดี ย่อมมากับมารยาทที่ดี ครูควรดูแลให้เด็กรู้จักแบ่งปัน ผลัดกันรอให้ถึงเวลาของตน ช่วยเหลือกันมิใช่แข่งขันชิงดี มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ฯลฯ ทั้งนี้โดยการแก้ไขทันทีที่เด็กทำไม่ถูก มิใช่ด้วยการ “เทศนา” หรือดุว่าว่ากราบไปทั้งชั้น แต่ครูช่วยเหลือเป็นรายบุคคลไป แต่การดูแลเด็กเป็นราย ๆ การใช้วิธี “ตัวต่อตัว” ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กเล็ก ๆ ครูจะเอาเวลามาจากไหน ด้วยเหตุนี้ขนาดของชั้นจึงต้องเล็ก ๆ และครูมีผู้ช่วยจึงจะได้ผลดี เด็กของ “มอนเตสซอรี” มีมารยาทน่ารักเพียงไร ผู้ที่ไปเยี่ยม “บ้านเด็ก” ย่อมอดชมเชยมิได้แม้เด็กเล็ก ๆ ก็รู้จักเกรงใจผู้อื่น รู้จักมีน้ำใจไม่ละเลย ความมีกิริยาดีทั้ง ๆ ที่เขามาจากครอบครัวอันยากเข็ญ ตัวอย่างเช่น ครั้งหนึ่งมีแขกมาเยี่ยมโรงเรียน โดยไม่รู้

ว่าวันนั้นเป็นวันหยุดของท้องถิ่นโรงเรียนปิด แต่วันนั้นมีเด็ก 2-3 คนเล่นอยู่แถวนั้น เมื่อเด็กทราบความประสงค์ของผู้มาเยี่ยมเท่านั้นแหละ เด็กรีบอาสา “เปิดโรงเรียน” ให้ชมได้ทันที แยกอุตุสำหรับมาจากเมืองไกล จะปล่อยให้เด็กกลับไปกระไรได้เด็กวิ่งไปขอกุญแจห้องจาก “ภารโรง” แล้วไปกวาดเอาพวกเพื่อน ๆ มาเข้าชั้นจัดการ “สาธิต” ชีวิตประจำวันในชั้นเรียนตามปกติ โดยไม่มีผู้ใหญ่ “กำกับการแสดง” แม้แต่น้อย เด็กๆ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยสีหน้าภาคภูมิใจในฐานะสภาพขนตัวเล็ก ๆ นั่นคือความมี “วินัย” อันเกิดจากใจของเด็ก

วินัยเริ่มไปจากบ้านนับตั้งแต่เด็กดำบรรพมาแล้วที่ถูกมนุษย์จำเป็นต้องได้รับคำสอนจากพ่อแม่จึงจะทำให้เฝ้าพันธุ์อยู่รอดมาจนถึงตัวเราในปัจจุบันได้ สมัยที่คนเราอยู่กันแบบ “ชนชาวบ้าน” นั้น แ่นะ ภาระแห่งการสอนลูกตกอยู่แก่ “ทางบ้าน” โดยสิ้นเชิง มาสมัยนี้เราอยู่กันแบบ “สังคมมวลชน” มีการแบ่งหน้าที่ความเชี่ยวชาญกันหลายด้าน แม้การสอนลูกก็มี “โรงเรียน” แบ่งเบาภาระไปจากพ่อแม่ แต่ชีวิตของเด็กสำคัญเกิดกว่าจะโยนภาระเกี่ยวกับตัวแก่ไปให้ผู้อื่นโดยสิ้นเชิง พ่อแม่เองยังต้องคอยสอดส่องดูแลอย่างเต็มที่ เป็นอันว่า “บ้านกับโรงเรียนต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยก่อนไปโรงเรียน พ่อแม่ย่อมต้องสอนลูกให้ลูกมากที่สุดจะไปคอยหวังพึ่งใครกันเล่า เรื่องนี้คงไม่ต้องให้มีใครมาเกะเกณท์ พ่อแม่ต้องทำหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว ถ้าจะว่าไปพ่อแม่สมัยก่อนยิ่งไม่ต้องหวังโบราณกล่าวไว้ว่า “รักวัวต้องผูก” มิใช่ปล่อยให้เพ่นพ่าน ไม่มี “วินัย” ตามใจวัว พ่อแม่ “รักลูก” ก็เช่นเดียวกัน

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542: 27 -39) ได้ให้ความคิดเห็นว่าเป็นที่ควรจะมีวินัยเรื่องใดบ้าง เด็กควรมีวินัยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วินัยในความประพฤติทั่วไป เช่น
 - 1.1 เก็บข้าวของเป็นที่เป็นทาง
 - 1.2 ตรงต่อเวลา
 - 1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำสั่ง
 - 1.4 รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร
 - 1.5 ประพฤติตนเหมาะสมกับวัย
2. วินัยในกิจวัตรประจำวัน เช่น
 - 2.1 มีระเบียบในตนเอง เช่น รักษาร่างกายได้สะอาดสะอ้าน แต่งตัวเรียบร้อย เก็บข้าวของของตนให้เป็นที่ ทำกิจวัตรของตนตามกำหนดเวลา
 - 2.2 ดูแลช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย
3. วินัยในการเรียน เช่น

3.1 รับผิดชอบในการเรียนหรือกิจกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสม ทำการบ้าน หรือทบทวนบทเรียนเองโดยไม่ต้องสั่ง

3.2 วินัยในการทำงาน เช่น

3.3 มีความรับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำสิ่งใดก็ทำจนสำเร็จและ ทำอย่างเต็มความสามารถ

3.4 รักษาคำพูดคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น

4. วินัยในการควบคุมตนเอง เช่น

4.1 ควบคุมอารมณ์ได้ดีตามสมควร ไม่โมโหจนเฉียวเมื่อถูกขัดใจ ไม่โกรธจน ควบคุมตนเองไม่ได้

4.2 ออดทนต่อความลำบากได้ตามวัย

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังความมีวินัยข้างต้น สรุปได้ว่าการที่จะปลูกฝังวินัยให้กับเด็กนั้น ควรปลูกฝังในลักษณะที่ก่อให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ โดยไม่ควรบังคับด้วยการลงโทษที่รุนแรง หรือถ้าจะมีการลงโทษ ก็ควรอธิบายเหตุผลของการลงโทษนั้นให้แจ่มแจ้งเป็นที่ยอมรับของเด็กก่อนว่าที่เราลงโทษเขานั้นเพราะเขาทำผิดอะไร เพื่อปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจว่าสิ่งนี้ควรทำสิ่งนี้ไม่ดีทำแล้วจะถูกลงโทษ

2.4 การพัฒนาความมีวินัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2537 : 12) ได้แนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความมีวินัยไว้ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่มีการผ่อนคลาย
2. ให้โอกาสเด็กริเริ่มทำกิจกรรมอย่างอิสระ
3. สนับสนุนให้เด็กมีโอกาสคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล
4. เปิดโอกาสให้เด็กช่วยกันสร้างข้อตกลง
5. แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กปฏิบัติตามข้อตกลง ให้กำลังใจ และช่วยเด็กที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลง
6. ทบทวนสิ่งที่เด็กได้กระทำ โดยการถามหรือชมเชย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 64 – 65) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกวินัยนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยมิได้หมายถึงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระเบียบ ความเข้มงวดของการอยู่ร่วมกัน แต่วินัยหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายด้วยความเข้าใจมารยาทและเหตุผลอันดี เด็กจำเป็นต้องปลูกฝังความมีวินัย เนื่องจากการสร้างวินัยไม่ใช่การลงโทษ แต่การสร้างวินัยเกิดจากการสั่งสอนอย่างมีเหตุผล การ

เป็นตัวอย่งที่ดี ให้โอกาสเด็กปฏิบัติด้วยความสุข การสร้างวินัยเด็กที่ดีต้องเริ่มมาตั้งแต่แรกเกิด ด้วยการสนองตอบให้เด็กรู้สึกได้ในความรักจากพ่อแม่ ต่อมาเมื่อเด็กเริ่มโต การกำหนดวินัยในครอบครัว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้เด็กทำต้องสอดคล้องกับอายุ อารมณ์และวุฒิภาวะของเด็ก แล้วเลือกพฤติกรรมที่ควรพัฒนาเด็ก ซึ่งในเด็กเล็กได้แก่ ความมีระเบียบ การช่วยเหลือเพื่อน การเล่นเกมมีกติกา การเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี สิ่งสำคัญในการฝึกวินัยเด็กนอกจากความรักและเหตุผลแล้ว สิ่งที่สำคัญ คือการสอนให้เด็กรู้ขอบเขตของความประพฤติ ด้วยความตระหนักว่าอิสรภาพที่แท้จริงคืออิสรภาพที่มีขอบเขต ไม่ใช่การทำอะไรตามใจ ทุกคนต้องมีขอบเขตเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่ดี

สำหรับหลักของการสร้างวินัยให้กับเด็คนั้น มีดังต่อไปนี้

1. มีเจตคติที่ดีกับเด็ก การสอนวินัยต้องค่อยเป็นค่อยไป ใส่ใจและพยายามในการสร้างด้วยการใช้สัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ฝึกเด็กให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำถูกต้องและชมเชย ใช้วิธีการชักจูงใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการบังคับ โดยคำนึงถึงความรู้สึกจิตใจของเด็ก และความสามารถของเด็ก ในการพัฒนาตามระดับอายุ การสอนวินัยเด็กด้วยความรัก และให้สิ่งที่ดีที่สุดกับเด็ก จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีกับการมีวินัย
2. ให้อิสระแก่เด็กในการมีความคิดเป็นของตนเอง ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อน หรือมีปัญหาในการเล่น เด็กควรต้องรู้ว่าทำไมต้องมีวินัย พฤติกรรมที่ยอมรับได้และพฤติกรรมใดที่ผิดเมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะหากเกิดซ้ำแล้วไปแก้ไขจะทำให้เด็กคับข้องใจ
3. สร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการติดตามให้ข้อมูลป้อนกลับ ชี้แนะ ไม่ตีหรือว่ากล่าวเด็กให้เสียใจ ไม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่น ให้เด็กรู้สึกเป็นปกติ แต่ประเมินให้เด็กได้เห็นถึงการพัฒนาพฤติกรรมของตนและข้อควรต้องแก้ไข
4. ให้การยกย่องชมเชยในทันทีที่เด็กกระทำหรือปฏิบัติดี อย่าพูดสิ่งที่ไกลเด็กไม่เข้าใจ เช่น ทำดีไปเถอะโตขึ้นแล้วจะดีเอง เด็กไม่ทราบหรือค้ายากเด็กจะไม่เข้าใจ เช่น คนดีเป็นคนเก่ง เป็นต้น ในขณะที่ฝึกเด็ก เด็กอาจจะดื้อรั้นบ้าง เอาแต่ใจตนเองบ้าง ต้องให้อภัยอย่าเอาแต่ใจ
5. การฝึกวินัยต้องทำสม่ำเสมอ เราไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ทันทีทันใด ต้องฝึกซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กซึมซับเป็นนิสัย เมื่อผิดต้องลงโทษทันทีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าเด็กทำดีต้องชมเชย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 80 - 81)

สรุปได้ว่า ความมีวินัยสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และความมีวินัยของนักเรียนสามารถปลูกฝังและพัฒนาได้โดยครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการฝึก การฝึกต้องอยู่บนรากฐานของเหตุผลและการให้ความรักความเอาใจใส่ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ

เรียนการสอนด้วย โดยฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไป และสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นนิสัย มีการให้กำลังใจ หรือ ชมเชย เมื่อเด็กประพฤติปฏิบัติดี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

มีผู้วิจัยเกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองหลายท่าน ดังนี้

กระเกด ดวงดาว (2546: 59) ได้ทำการวิจัยผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างควมมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) จังหวัดแพร่ ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวนประชากรทั้งหมด 11 คน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างระเบียบวินัยของนักเรียน จำนวน 10 กิจกรรม ทำการศึกษาเป็นเวลา 5 สัปดาห์ เป็นการวิจัยเชิงทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมจริยธรรมควมมีระเบียบวินัย ประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนควมมีระเบียบวินัยก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยสรุปดังนี้ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยควมมีระเบียบวินัยในด้านการตรงต่อเวลา ด้านการปฏิบัติไม่ผิดระเบียบของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียนและสังคม และด้านการตระหนักรู้และแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามเพิ่มขึ้น

ธิติมา จักรเพชร (2544 : 57) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้ชุดการแนะแนวและการให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้นหลังจากใช้ชุดการแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนว กับนักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะมีวินัยในตนเองสูงขึ้นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วสัน ปูนผล (2542 : 59) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ภายหลังได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมควมมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประหยัด ดีสัน (2542 : 52) ได้ศึกษาพฤติกรรมการผิดระเบียบวินัยของนักเรียน และแนวทางแก้ไขปัญหของฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด นครพนม ปีการศึกษา 2541 ใน 2 หมวด คือ หมวดวินัยทั่วไปและหมวดวินัยที่ร้ายแรงกับกลุ่มตัวอย่าง 373 คน คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองและคณะกรรมการปกครอง โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนและการหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรม ผิดระเบียบวินัยของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการกระทำผิดระเบียบวินัย เรียง จากมากไปหาน้อย คือ มาโรงเรียนสาย หลบหนีการเข้าแถวทำพิธีหน้าเสาธง ส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น พุดจากหยาบคายทำให้ผู้อื่นรำคาญ แต่งการผิดระเบียบวินัยของโรงเรียน หนีโรงเรียนเป็นประจำ ดื่ม สุราเบียร์ในสถานศึกษา เล่นการพนันในสถานศึกษา เทียบกลางคืนตามสถานเริงรมย์ ทะเลาะวิวาททำ ร้ายผู้อื่นด้วยอาวุธจนผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ นำยาเสพติดมาขายในสถานศึกษา มีอาการติดยาเสพติด ข่มขู่รีดไถเงินจากนักเรียนด้วยกันขโมยสิ่งของผู้อื่น ทำลายสิ่งของสาธารณะทุจริตในการสอบ และ พฤติกรรมส่อไปทางชู้สาว ซึ่งมีแนวทางแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว คือ โรงเรียนแจ้งแนวปฏิบัติให้นักเรียน และผู้ปกครองทราบ ครูผู้สอนอบรมตักเตือนชี้แนะ โรงเรียนมีมาตรการตรวจสอบคาบเวลาเรียนอย่าง ต่อเนื่อง จัดให้มีสรวรวัตรนักเรียนศึกษาสาเหตุ สภาพความเป็นอยู่เพื่อนำมาแก้ไข และมีมาตรการทำ โทษนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดระเบียบวินัย

เต็มศักดิ์ เจริญบุญ (2536: 51) ได้ศึกษาการปฏิบัติการระเบียบวินัยและแนวทาง ในการสร้างเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสำนักมิสซังคาทอลิกอุบลราชธานี จำนวน 730 คนผล การศึกษาพบว่าการเสริมสร้างวินัยด้านความประพฤติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแต่งกายใช้ วิธีการเดียวกัน คือ ยกย่องชมเชยเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือกล่าวตักเตือน และวิธีที่ใช้น้อยที่สุด คือ การคัดชื่อออกจากโรงเรียน

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นอแมนน์ (ธิติมา จักรเพชร. 2544 : 31; อ้างอิงจาก Nauman. 1983) ได้วิจัย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระเบียบในโรงเรียนมัธยมที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. วิธีการใช้ระเบียบวินัยไม่ใช่เป็นข้อกำหนดบรรยากาศของโรงเรียน
2. บุคลิกภาพและความแตกต่างในวิธีการของผู้รักษาวินัยเป็นตัวกำหนด แบบอย่างที่ดีของระเบียบวินัย และบรรยากาศในโรงเรียน

เชียร์และเลวิน (กรมวิชาการ. 2542 : 89; อ้างอิงจาก Scarcs และ Levin. 1975) ได้ศึกษาโดยสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล 370 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็กและได้พบว่า

การให้ความรักและการยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัวและการฝึกวินัยโดยใช้เหตุผลคือ การให้ความรัก ความอบอุ่น แบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการและเด็กจะมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูง

มิลเลอร์ (สมจิตต์ สุวรรณวงษ์. 2542 : 46; อ้างอิงจาก Miller. 1984) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างการลงโทษกับการฝึกวินัย พบว่าลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคล สิ่งแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และความคาดหวังส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมเด็ก และเสนอแนะว่าเทคนิคที่ใช้ทักษะการแก้ปัญหาช่วยให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง

แกรนด์มอนต์ (Grandmont. 2002 : 278-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกฝนระเบียบวินัยโดยใช้ระบบประชาธิปไตย พบว่า การบีบบังคับแม้จะเป็นวิธีการในการฝึกวินัยในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบนั้นครูจะต้องศึกษาวิจัยหารูปแบบ แนวทางและมีการสร้างสถานการณ์จริงเพื่อฝึกนักเรียน โดยยึดหลักการให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ รู้จักปกครองตนเองจนทำให้มีความเคารพนับถือตนเอง มีความรับผิดชอบในชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นเป็นผลมาจากครูและผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและการดูแลปกครอง ตลอดจนการจัดการบริหารในชั้นเรียนต่อไป

แทนเทกิน (Tantekin. 2002 : 179-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของครูประถมในการทำหน้าที่สร้างระเบียบวินัยในโรงเรียนขนาดกลางทางตอนใต้ของรัฐฟลอริดา จากกลุ่มประชากร 130 คน พบว่า ครูเป็นผู้มีความสำคัญในการสร้างระเบียบวินัยและให้ความรู้กับเด็กเพื่อที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม เพราะครูจะต้องฝึกให้นักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมอย่างเหมาะสม ในการชื่อนั้นความรับผิดชอบเป็นเหตุผลสำคัญจะส่งผลในเรื่องวินัย โดยครูจะต้องหาสถานการณ์มาประยุกต์ใช้ในการฝึก ครูจะต้องเป็นคนที่ปฏิบัติเป็นตัวอย่างในพื้นที่ทำงานและในสังคม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งนักเรียนจะสังเกตพฤติกรรมครู เกิดการเรียนรู้จากครูจนมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำรงตนเองอย่างมีระเบียบวินัย นอกจากนั้นการศึกษาค้นคว้ายังพบว่า ครูมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจของเด็กให้รู้จักวินัยไม่เหมือนกันซึ่งความสามารถนี้ครูจะต้องได้รับการฝึกฝนมาก่อนที่จะมาให้คำแนะนำในการสอนกฎและวินัยแก่เด็กนักเรียน

โจนส์ (Jonws. 2001 : 3126-A) ได้ศึกษาวิธีการที่โปรแกรมครูศาสตร์ของมหาวิทยาลัยคาทอลิกของแคลิฟอร์เนียเตรียมครูโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้ความสะดวกและความก้าวหน้าทางจริยธรรมของนักเรียนของพวกเขาตน วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงสำรวจใช้โปรแกรมครูศาสตร์คาทอลิก 8 ใน 9 โปรแกรม เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ให้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลจากข้อมูลที่สำรวจพบว่า (1) ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมทางความรู้กล่าวถึงไม่คงเส้นคงวาทายในหลักสูตรของโปรแกรมครูศาสตร์ที่ได้ตรวจสอบ (2) ทักษะทางจิตใจในการพัฒนาจริยธรรมและสภาพ

สิ่งแวดล้อมมักจะรวมอยู่ในแต่รายวิชาย่อยๆ แต่การรวมกลยุทธ์การสอนการพัฒนาทางจริยธรรมภายในรายวิชายังมีน้อย (3) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ว่าการพัฒนาทางจริยธรรมเป็นความรับผิดชอบของผู้อำนวยความสะดวกเอง และผู้ตอบประมาณค่าผู้อำนวยความสะดวกว่ามีความสำคัญ (4) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ว่าการรวมของพวกตนเป็นการรวมปัจจัยการพัฒนาทางจริยธรรมในทางบวกเป็นจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน (เช่น การดูแลบรรยากาศชุมชน โปรแกรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และคณาจารย์ที่มีความสามารถ) และ (5) ผู้ตอบเสนอแนะว่าควรให้ความเอาใจใส่มากขึ้นต่อทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมและต่อข้อค้นพบจากการวิจัยภายในโปรแกรมของตนผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกสถาบันได้ทำให้องค์ประกอบทางจริยธรรมของคำกล่าวเกี่ยวกับพันธกิจของตนในหลายทาง และต่างระดับเป็นรูปธรรม การเรียนรู้ด้านการบริการเป็นองค์ประกอบร่วมทั่วไปสำหรับหลายโปรแกรมผู้อำนวยความสะดวก การเตรียมว่าเป็นตัวการของความเติบโตทางจริยธรรมนักเรียนและจำเป็นต้องเพิ่มโปรแกรมในด้านนี้ขึ้นอีก

เพค (ปริยา ชัยนิยม. 2542 : 20; อ้างอิงจาก Peck. 1958 : 347 -350) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของความรับผิดชอบและความมีวินัยในเด็ก พบว่า การที่เด็กจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่ พบว่า ความใส่ใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่กับลูก การให้ความรักของพ่อแม่ การฝึกวินัยที่ได้ผลจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรู้สึกลึกซึ้ง

มุสเซน (สินีนานู สุทจินดา. 2543 : 100; อ้างอิงจาก Mussen. 1969 : 513-514) พบว่า การฝึกวินัยให้เด็กโดยใช้เหตุผลและการให้ความรักเป็นวิธีที่ดีที่สุด ยังช่วยสร้างพัฒนาการทางสมองของเด็กด้วย เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ

เซเวียคอฟ และ ฟริทซ์ (ปริยา ชัยนิยม. 2542 : 20; อ้างอิงจาก Sheviakov and Fritz. 1955 : 8-14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่งและความเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจไม่ใช่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือลงโทษ กล่าวคือ ควรตั้งอยู่บนความรู้สึกชื่นชอบ อุดมคติ และความยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่ตนสร้างขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ชี้ให้เห็นว่า การปลูกฝังและพัฒนาความมีวินัยให้แก่เด็ก มีทั้งพ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนั้น มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและให้ความสนใจในการเสริมสร้างวินัยให้เด็กนักเรียนที่อยู่ในความดูแล ซึ่งในการเสริมสร้างวินัยนั้นอาจจะใช้กิจกรรมการฝึกต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและจะต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง จึงจะทำให้เด็กนักเรียนมีระเบียบวินัยดีตามที่คาดหวัง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ

3.1 ความหมายของคู่มือ

ความหมายของคู่มือนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้คือ

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535 : 77) ได้ให้ความหมายของคู่มือ หมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูใช้จัดการเรียนการสอนสามารถสอนให้เป็นไปตามจุดประสงค์

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2539 : 127) ให้ความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นหนังสือที่ให้แนวทางการปฏิบัติให้กับผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

พจนานุกรม เวบสเตอร์ (Webster. 1983:1097-1098) ให้ความหมายของคู่มือการสอนว่าคู่มือการสอนคือหนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักวิชาและใช้เป็นหลักการสอนระหว่างครูกับนักเรียน

จากความหมายของคู่มือดังกล่าว พอสรุปได้ว่า คู่มือเป็นเครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.2 ประเภทของคู่มือ

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่น ๆ (2535 : 77) แบ่งคู่มือเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียน เช่น คู่มือการจัดประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา คู่มือการอบรมนักเรียนหน้าเสาธง คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน เป็นต้น

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนที่เราต้องการอธิบายให้ใช้หนังสือนั้นให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน จึงมีลักษณะกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือนักเรียน

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2539 : 127) อธิบายว่าโดยทั่ว ๆ ไปหนังสือคู่มือที่พบกันมีอยู่ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการกิจกรรมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติใช้ควบคู่กับตำราเรียน

2. คู่มือเรียน คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราที่เรียกปกติประกอบด้วยสาระ คำสั่งแบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถามที่ว่างสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา เป็นคู่มือที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการพัฒนาประชาธิปไตยประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ บทนำ รูปแบบการจัดกิจกรรม ตัวอย่างกิจกรรม แนวทางการใช้และรายงานผล

กรมวิชาการ (2538) ได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้ควบคู่การทำงาน เป็นคู่มือจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน โรงเรียนในโครงการนักเรียนในโครงการ หลักสูตร การลงทะเบียน แนวทางดำเนินงานในโรงเรียน การวิเคราะห์งานการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินการเรียน บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและผลที่คาดว่าจะได้รับ

อนุชิต เริงจำเนียร (2545 : 23) คู่มือแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการสอน การใช้สื่อหรือنواتกรรมที่สัมพันธ์กับรายวิชาหนึ่งหรือระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น ๆ เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือระดับชั้นเรียน คู่มือการใช้สื่อنواتกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการสอนทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิควิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นคู่มือที่มีได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือคำอธิบายรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยตรง เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือปฏิบัติการกรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา เป็นต้น

3.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539 : 129) อธิบายองค์ประกอบของคู่มือได้ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เป็นต้น
3. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
4. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 54) องค์ประกอบของคู่มือครู ควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติจะครอบคลุมถึง
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้
 - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอนปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระที่จะสอนโดยมีคำชี้แจง หรือคำอธิบายประกอบและอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่จะอ่าน
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
 - 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
 - 3.2 การเตรียมวัสดุเอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติข้อสอบ
- 3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น ฯลฯ
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือ คู่มือครูจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการสอน
 - 4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผล
 - 4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน
 - 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมักจะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน
5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วนการวัดและประเมินผลการสอนนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีคู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น
 - 5.1 เครื่องมือวัด
 - 5.2 วิธีวัดผล
 - 5.3 เกณฑ์การประเมินผล

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่าผู้ใช้นั้นจะประสบปัญหาในเรื่องใดและจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครูนั้นจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้เขียนคู่มือควรจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมาพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยผู้ใช้หรือผู้อ่านให้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ได้อย่างราบรื่นไม่เกิดอุปสรรค ปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ ผู้เขียนคู่มือครูที่สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือ ถึงถือได้ว่าได้ทำหน้าที่ของผู้เขียนหนังสือที่ดี

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีไม่ควรขาดการให้แหล่งอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการไปศึกษาค้นคว้าต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือครูนั้นเป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการสอน หากครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสอน

3.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539 : 132) ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะการเขียนคู่มือที่ดีว่า คู่มือจะต้องมีความชัดเจนให้รายละเอียดครอบคลุม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง การเขียนคู่มือต้องครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่า คู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. คู่มือนี้จะช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือเพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุอุปกรณ์
6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือการปฏิบัติขั้นตอนที่เสนอแนะ และเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียนคำตอบรวมถึงมีคำถามหรือแนวในการตอบ

8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้โดยสะดวก เช่น การจัดทำรูปเล่ม ขนาดการเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ เน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. การใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ

ทองชุบ ศรีแก้ว (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนา พฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่าคู่มือมีความเหมาะสม มีความถูกต้องทั้งด้านเนื้อหา ภาษาและขั้นตอนการนำไปใช้มีความเหมาะสมนำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนได้

เบญจพร ผ่องแผ้ว (2545: 50) ได้ทำการศึกษาวิจัย คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาพัฒนา พฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูม มีความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการแนะนำ การศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมเพิ่มขึ้น

3.6 เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาความมีวินัย

เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ได้มีผู้ศึกษาให้ความหมายและอธิบาย ขั้นตอนไว้ดังนี้

3.6.1 บทบาทสมมติ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2547: 67) ให้ความหมาย การแสดงบทบาทสมมติว่า เป็น กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้จากกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542: 30 - 31) ได้กล่าวว่า การแสดง บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออก เกิดความรู้สึก ความนึกคิดในการ แสดงบทบาทของคนอื่นที่ไม่ใช่ตนเองได้ทดลองหรือฝึกประสบการณ์ในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจใน เหตุการณ์ที่สมมติขึ้นมาจากความเป็นจริง การแสดงบทบาทสมมติจะให้ความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ ยาวนานและลึกซึ้ง และมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของนักเรียนในการปรับและ แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เมื่อ ต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านั้นในเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่าบทบาทสมมติ คือการกำหนด สถานการณ์สมมติขึ้นแล้วให้นักเรียนแสดงตามสถานการณ์นั้น ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนเอง

คิดอย่างเป็นธรรมชาติและถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนเป็นข้อ
อภิปรายสรุปผลของกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของการใช้บทบาทสมมติ

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความรู้สึก พฤติกรรม การแสดงออกของ
ผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรมและการปฏิบัติใน
สังคมได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ฝึกการ
แก้ปัญหาและการตัดสินใจ
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ได้มีโอกาสแสดงออกและได้เรียน
อย่างสนุกสนาน
5. เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมาก
ขึ้น

ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

อารี ธีระจิตร (2534: 187 - 190) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ
แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ 2 ขั้น คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ
2. กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การอุ่นเครื่อง คือ การเล่าเรื่องหรือสถานการณ์ที่เตรียมมาให้ผู้เรียน
สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียน และในตอนท้ายจะทิ้งปัญหากระตุ้นให้คิดอยากติดตาม และชี้แจงให้
ผู้เรียนเห็นคุณประโยชน์จากการเข้าร่วมบทบาทสมมติ
2. การเลือกตัวแสดง
3. การจัดฉากแสดง
4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์
5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูจะเพิ่มให้การแสดงนั้นเป็นไป
ตามธรรมชาติ โดยการจัดความประหม่า และอยากวิตกกังวลของผู้แสดง
6. การแสดง

7. การตัดบท หากการแสดงดำเนินไปได้พอสมควร ควรมีการตัดบท หากการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ขั้นนี้สำคัญมาก เพราะเป็นขั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้หลายๆ อย่าง การวิเคราะห์ การแสดงมักจะเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกัน การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออก ไม่มุ่งวิจารณ์ว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะแนะนำแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ครูอาจจัดให้มีการแสดงเพิ่มเติมได้ หากการแสดงเพิ่มเติมไม่จำเป็น ครูอาจสามารถข้ามขั้นนี้ไปขั้นที่ 5 เลยก็ได้

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากจบการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถ เข้าใจได้อย่างดี

ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา แชมมณี (วรวรรธนี ราชสงส์. 2541: 28; อ้างอิงจาก ทิสนา แชมมณี. 2519: 42-43) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุการที่ผู้เรียนรู้ได้แสดงบทบาทต่างๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรม ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนไม่ตัดสินใจใดก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับ ซึ่งไม่สามารถที่จะแสดงออกมาได้ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้นๆ ออกมา
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้ทำให้ ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทอยู่นั้นจะมีการกระทำหรือการตัดสินใจให้เห็นถึงค่านิยมของตน

5. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นตลอดจนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจ และค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจและแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาทจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะต้องรู้จักคาดคะเนและคิดในหลายแง่ โดยใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ไขปัญหา
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น
9. ช่วยฝึกหัดผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน คือ รู้ลึก คิด กระทำ
10. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้นในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มอาจมีปัญหาขัดแย้งกัน การฝึกให้เรียนรู้ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทาง นำไปสู่ความเข้าใจกัน และความสามัคคี
11. ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักผู้เรียนอย่างลึกซึ้งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมา

หลังจากการใช้บทบาทสมมติแล้ว ครูควรย้ำและทำความเข้าใจกับนักเรียนอีกครั้งหนึ่งว่า การแสดงที่ผ่านมาเป็นเพียงการแสดงบทบาทสมมติเท่านั้น เพราะนักเรียนบางคนอาจจะติดอยู่กับบทบาท สถานการณ์ และคำอธิบายของนักเรียนบางคนจนเกินไป อาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้น ครูจึงต้องชี้แจงและทำความเข้าใจให้ถูกต้องเสมอเมื่อเกิดเหตุการณ์ลักษณะประเพณีขึ้น

3.6.2 กรณีตัวอย่าง

โสภณ ศรีสุวรรณวัฒนา (2538 : 22) ได้กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการสอน ซึ่งใช้สื่ออันได้แก่ กรณีหรือเรื่องราว ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำจะนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหา นั้น อันจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในเรื่อง การคิดวิเคราะห์ ให้เหตุผล และตัดสินใจเพื่อนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

ชรียนาท จิตต์บรรเทา (2538: 27) กรณีตัวอย่าง หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยการนำเอากรณี เรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน แล้วนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา

แรมสมร อยู่สถาพร (2538 : 26) กรณีสตัวอย่าง คือ เรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือเรื่องเล่าสืบต่อ ที่กำหนดขึ้นมาใช้ประกอบการสอน โดยมีประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนคิดค้น อภิปรายถกเถียงกัน เพื่อส่งเสริมสร้างให้มีการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ การให้เหตุผลและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นคำตอบที่ผู้เรียน ต้องการจะสอนจะบอก โดยไม่จำเป็นต้องสอนโดยตรง หรือบอกให้โดยตรง

การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

สมพงษ์ จิตระดับ (2530: 85) ได้อธิบายถึงลำดับขั้นตอนของการนำกรณีตัวอย่างไปใช้

1. การศึกษาแยกแยะหัวข้อคุณธรรมที่ต้องการสอน เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง การตั้งความคิดรวบยอดการศึกษาเพิ่มเติมคุณธรรมที่ต้องการเน้นการสอน
2. การเลือกข่าวเรื่องราวตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับคุณธรรมที่ต้องการสอนปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน
3. กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมายลำดับขั้นของการแสดงออกจำแนกกลุ่มและนักเรียนในแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ นำ บทบาทของนักเรียนบางคนและทั้งหมด สื่อการสอนประกอบ ประเด็นที่ใช้นำการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ แนวทางและวิธีการแก้ไข
4. การนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูจะเริ่มนำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้ การกำหนดขอบเขตเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ปัญหาคุณธรรมที่เกิดขึ้น การเตรียมห้องเรียนและบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณีตัวอย่าง การอธิบายการแบ่งกลุ่ม ข้อตกลงหรือกติกาที่นำมาใช้ การมอบหมายงานให้ศึกษา หลังจากนั้นกรณีตัวอย่างจะเป็นกิจกรรมการสอนที่สำคัญ (Highlight) ที่สุด นักเรียนจะศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเอง มีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถามการเพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่างต่างๆ การกำหนดผู้แสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ และสุดท้ายการตอบปัญหาหรือประเด็น พร้อมกับเหตุผลท้ายของกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้
5. การเพิ่มเติมเนื้อหา เอกสารเสริมประสบการณ์ แบบประเมินผลตนเองหรือกลุ่มเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการสอน
6. แนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนต้องได้รับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้กรณีตัวอย่างเกิดความชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้ ความขัดแย้งลดน้อยลง ครูผู้สอนจึงต้องมีแนวสรุปและการตั้งคำถามนำเพื่อให้นักเรียน สามารถสรุปแนวคิด สาระสำคัญของคุณธรรมที่นำมาสอนได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

3.6.3 สถานการณ์จำลอง

ทิตินา แชมมณี (2547: 89) ได้ให้ความหมายว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอน

1. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
2. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น
3. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
4. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
5. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

ขั้นตอนสำคัญของการสอน

1. ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น
3. ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน
4. ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ

การเตรียมการ

ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอนโดยอาจสร้างขึ้นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งถ้าจะสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริง หรือผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว หากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม หรือที่เรียกว่า เกมจำลองสถานการณ์ สถานการณ์จำลองแท้ จะเป็นสถานการณ์การเล่น ที่ให้ผู้เรียนได้เล่น เพื่อเรียนรู้ความจริง เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์ ในประวัติศาสตร์ขึ้นมาให้ผู้เรียนเล่น โดยผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของสถานการณ์นั้นการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนเกมจำลองสถานการณ์ มีลักษณะเป็นเกมการเล่น แต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริง ในขณะที่เกมธรรมดาทั่ว ๆ ไป อาจจะได้สะท้อนความเป็นจริงอะไร เกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภทคือ เป็นเกมจำลองสถานการณ์แบบไม่มีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ เป็นต้น และเกมจำลองสถานการณ์แบบมีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นพิษ เกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เป็นต้น

เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการเล่น จะได้เตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้พร้อม รวมทั้งการจัดสถานที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเรียน

การนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท และกติกา

เนื่องจากสถานการณ์จำลองส่วนใหญ่จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมาก การนำเสนอสถานการณ์ บทบาท และกติกา จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสน และควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อม ในการนำเสนอ ผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้าง ๆ แก่ผู้เรียนว่า การเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะให้อะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกัน ต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมด แล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น กติกา บทบาท เมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้ว จึงให้เล่นได้

การเลือกบทบาท

เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวม และกติกาแล้ว ผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่น ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเอง หรือในบางกรณี ครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาท ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนคนนั้น

การเล่นในสถานการณ์จำลอง

ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้นผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน และจดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ นอกจากนั้นต้องคอยดูแลให้การเล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

การอภิปราย

เนื่องจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์นั้นจำลองขึ้นมา ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่า ในความเป็นจริงสถานการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างไรและอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์นั้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้ว การอภิปรายอาจขยายต่อไปว่า เราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และจะทำไมจึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ข้อดี

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง
2. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เล่นทุกคน และสถานการณ์จำลองบางเรื่องมีราคาแพง
2. เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก เพราะต้องใช้เวลาแก่ผู้เล่นในการเล่นและการอภิปราย

3. เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก ผู้สอนต้องศึกษารายละเอียด และลองเล่นด้วยตนเอง และในกรณีที่ต้องสร้างสถานการณ์จำลองหรือเกมจำลองสถานการณ์เอง ยิ่งต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น

4. เป็นวิธีสอนที่ต้องพึ่งสถานการณ์จำลอง ถ้าไม่มีสถานการณ์จำลองที่ตรงกับวัตถุประสงค์ หรือความต้องการ ผู้สอนต้องสร้างขึ้นเอง ถ้าผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสถานการณ์เพียงพอ ก็จะไม่สามารถสร้างได้

5. เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เล่นและแสดงออกอย่างหลากหลาย จึงเป็นการยากสำหรับผู้สอนในการนำการอภิปรายให้ไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

3.6.4 กิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ยังอยู่ในวัยที่ชอบเคลื่อนไหว หากครูได้นำเกมมาจัดกิจกรรมและการสอนด้านพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มสลับ คือ สลับกับกิจกรรมหลักที่ใช้เวลาสอนนานๆ เช่น สลับกับการอธิบายของครู สลับกับการอ่าน ค้นคว้ารายงาน หรือสลับกับการแบ่งกลุ่มปรึกษาหารือ เป็นต้น

ทิสนา แคมมณี (2522 : 11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง วิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคนและกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน

และ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 163 – 166) แบ่งลำดับขั้นตอนการใช้กิจกรรมกลุ่มเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม (Participation or Involvement stage) ระยะนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วม ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ หรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนรู้มากขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย (Physical Involvement) คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by Doing) รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้นั้นด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ (Ego or Emotional Involvement) คือ การที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 ทางด้านสติปัญญา (Intellectual or Mental involvement) คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ มีการสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้ นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิด และเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรารู้ด้วยตนเอง

2. ระเบียบวิเคราะห์ (Analysis Stage) เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเองได้พบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการ ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) ระยะผู้เรียนรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ และแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากคนอื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งทำได้ 2 ลักษณะคือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือพัฒนาตนเอง (Self Development) ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Relation) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้กับการแก้ปัญหา (Problem – Solving) ต่าง ๆ ในอนาคตเพื่อใช้ในการปรับปรุง ควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

4. ระยะประเมินผล (Evaluation Stage) ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลทางการเรียนของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในคู่มือ

3.7.1 งานวิจัยในประเทศ

กระเกด ดวงดาว (2546: 59) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) จังหวัดแพร่ เครื่องที่ใช้ในการศึกษา คือ กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 10 กิจกรรม และแบบประเมินพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการปฏิบัติตนไม่ผิดระเบียบของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียนและสังคม และด้านการตระหนักรู้และแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงาม ผลการศึกษาพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีระดับความมีวินัยเพิ่มขึ้น

นิตยา วิเศษพานิช (2546: 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก และเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการพูด การกระทำ และการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น

วรวรรณนี้ ราชสงฆ์ (2541: 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมุติ ที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ 33 ลงมา จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมคิด สืบแจ้ (2539 : 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กรณีตัวอย่างจากข่าวหนังสือพิมพ์ในการสอนจริยศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์เป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อใช้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบพัฒนาการการเรียนรู้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแผนการสอนจริยศึกษาโดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์เป็นกรณีตัวอย่าง สำหรับสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น จำนวน 16 แผน ประกอบด้วยแผนการสอนคุณลักษณะทางจริยธรรม 4 คุณลักษณะ คือ ความซื่อสัตย์ 4 แผน ความสามัคคี 4 แผน ความเสียสละ 4 แผน และความเมตตากรุณา 4 แผน แต่ละแผนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนามโนคติและเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น ผลการศึกษาพบว่า คะแนนมโนคติและเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากแผนการสอนจริยศึกษาโดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์เป็นกรณีตัวอย่าง มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 4

นิรันดร์ ศรีวรกุล (2540 : 40) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้นคุณธรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสร้างชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้นคุณธรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาผลการใช้ชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้นคุณธรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ด้วยการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้นคุณธรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 55 คน ผลการศึกษาพบว่า วิธีคิดของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้น คุณธรรม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ด้วยการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของนักเรียนกลุ่มทดลองพบว่า แตกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สนั่น มาสกลาง (2540: 46) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความคิดเห็นต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ สถานการณ์จำลอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนพุทธิโศภณ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อบรรยากาศและกิจกรรมการ เรียนการสอนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็น ด้วย

3.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ชูตซ์ (ธรรมนันท์ภา แฉ่งสว่าง. 2547: 23; อ้างอิงจาก Shoudt. 1976: 2754 A) ได้ใช้บทบาทสมมุติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนชั้น อนุบาล จำนวน 75 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้บทบาทสมมุติมีพฤติกรรม เอื้อเฟื้อมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ออร์คัต (สมาพร สามเตี้ย.2545:46 อ้างอิงจาก Orcutt. 1972: 148-A) กลุ่มที่ ใช้เกมประกอบการสอนในทุกแบบทดสอบ ได้ทดลองใช้เกมประกอบการสอนในทุกแบบทดสอบ ได้ ทดลองใช้เกมทดลองการสอนว่าจะส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ วุฒิภาวะ พฤติกรรมและ สังเกตเกี่ยวกับตนเองหรือไม่ โดยทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลที่เรียนอยู่โรงเรียนในเมืองจำนวน 162 คน ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สอนเกี่ยวกับภาษาวันละ 30 นาทีทุกวัน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 สอนโดยให้เด็กเล่นเกมเอง กลุ่มที่สองครูเป็นคนเลือกเกมให้ และกลุ่มที่สามสอนตามปกติ ผลปรากฏว่า กลุ่มที่เด็กเลือกเล่นเกมเอง มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีกว่ากลุ่มที่ครูเลือกเกมให้ และกลุ่มที่ใช้เกมประกอบการสอนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเชื่อมั่นตัวเองสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามปกติกลุ่มที่ใช้ เกมประกอบการสอนในทุกแบบทดสอบ

เกลเลอร์ (สนั่น มาสกลาง. 2540: 46; อ้างอิงจาก Geller. 1978) ได้ทำการศึกษา การใช้สถานการณ์จำลองซึ่งนำมาแสดงบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนจำนวน 91 คน โดยในการแสดงบทบาทสมมตินั้น ได้มีการใช้

วิดีโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลอง มีความเชื่อฟังเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ชี้ให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 187 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 64 คน เป็นนักเรียนชาย 32 คน เป็นนักเรียนหญิง 32 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 61 คน เป็นนักเรียนชาย 33 คน เป็นนักเรียนหญิง 28 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนชาย 28 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร

ระดับชั้น	ประชากร			
	ระดับชั้นแยกตามห้อง	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษาปีที่ 4	ประถมศึกษาปีที่ 4/1	16	17	33
	ประถมศึกษาปีที่ 4/2	16	15	31
ประถมศึกษาปีที่ 5	ประถมศึกษาปีที่ 5/1	16	15	31
	ประถมศึกษาปีที่ 5/2	17	13	30
ประถมศึกษาปีที่ 6	ประถมศึกษาปีที่ 6/1	13	18	31
	ประถมศึกษาปีที่ 6/2	15	16	31
รวม		93	94	187

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/1 จำนวน 33 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 จำนวน 31 คน และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 6/1 จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษาปีที่ 4/1	16	17	33
ประถมศึกษาปีที่ 5/1	16	15	31
ประถมศึกษาปีที่ 6/1	13	18	31
รวม	45	50	95

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. แบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีรูปแบบชัดเจน สามารถนำไปใช้สอบถามได้
2. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม ในด้านความมีวินัยของนักเรียน และการสร้างแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. สร้างแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับความมีวินัยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตรงต่อเวลา ด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม และด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

พิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข เลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป รวมจำนวน 30 ข้อ

4. นำแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ตัวอย่างแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

คำสั่ง : ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว คำถามมี 30 ข้อ ให้ตอบคำถามทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ความมีวินัย : การตรงต่อเวลา			
1	ข้าพเจ้ามาถึงโรงเรียนทันเวลาเรียนทุกวัน			
2	ข้าพเจ้าไม่เคยมาโรงเรียนสายเลย			
	ความมีวินัย : มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม			
11	ข้าพเจ้าแต่งเครื่องแบบถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน			
12	ในวันที่มาเรียนข้าพเจ้าแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน			
	ความมีวินัย : เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้			
21	ถ้ามีเพื่อนมาแซงคิวข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะรีบบอกให้เพื่อนไปต่อแถวด้านหลัง			
22	ข้าพเจ้าคิดว่าการมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง			

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ดังนี้

มาก ได้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ปานกลาง ได้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

น้อย ได้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัย
2. สร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัย ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
3. นำคู่มือพัฒนาความมีวินัยที่สร้างขึ้นให้ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรม เนื้อหา และวิธีการ จำนวน 3 ท่าน คือ
 - 3.1 อาจารย์นิพนธ์ ชื่นตา ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
 - 3.2 อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 3.3 อาจารย์ประภักดิ์ กันหาชิน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
4. ปรับปรุงแก้ไขคู่มือพัฒนาความมีวินัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหาและเวลา
5. นำคู่มือพัฒนาความมีวินัยที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในกลุ่มตัวอย่างต่อไป โดยผู้วิจัยจะทำการทดลองทั้งสิ้นชั้นเรียนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเดียวกันทั้ง 3 ระดับชั้น

วิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2538: 249) ซึ่งมีแบบแผน การทดลอง ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
E	T_1	X	T_2

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group) ที่ได้รับตัวแปรอิสระ X
 X แทน ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำให้กับกลุ่มทดลอง
 T_1 แทน การสอบก่อนในกลุ่มทดลอง
 T_2 แทน การสอบหลังในกลุ่มทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจะดำเนินการ ดังนี้

2.1 สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากร ชั้นละ 1 ห้องเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 33 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 31 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน เพื่อดำเนินการทดลอง

2.2 ดำเนินการใช้แบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

2.3 ดำเนินการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง โดยคู่มือพัฒนาความมีวินัยที่ใช้เป็นคู่มือพัฒนาความมีวินัยชุดเดียวกัน

2.4 หลังจากทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยเสร็จแต่ละกิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนทำแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แต่ละด้าน และรวมทุกด้านของแต่ละระดับชั้น

2.5 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อีกครั้ง (Posttest) โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม

2.6 นำแบบสอบถามความมีวินัยมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ โดยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนออาจารย์ใหญ่โรงเรียนปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือ จากผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมวนารามและอาจารย์ประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปี เพื่อกำหนดวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน จัดกิจกรรมชั้นเรียนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเดียวกันทุกระดับชั้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 123)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
 s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และแบ่งกลุ่มสูง – ต่ำ 25% และแทนค่าในสูตร t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 216)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
 $\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 n_H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง
 n_L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลัง การใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้ t - test แบบ Dependent Samples (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 104)

3.2 เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้ความแปรปรวนทางเดียว One – way ANOVA (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 104)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
ΣX_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย
E_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละที่ได้จากแบบสอบถามก่อนการใช้คู่มือ
ΣX_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย
E_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละที่ได้จากแบบสอบถามหลังการใช้คู่มือ
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
t	แทน	การแจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล ผู้วิจัยได้กระทำตามลำดับ ดังนี้

- หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60 / 60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพคู่มือพัฒนา E_1/E_2
- หาค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ t-test แบบ Dependent

3. เปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance)

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ตาราง 4 ค่าประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

คู่มือพัฒนาความมีวินัย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2	N	n	A	ΣX_1	E_1	ΣX_2	E_2
ประถมศึกษาปีที่ 4	33	30	90	63.61	70.68	70.27	78.08
ประถมศึกษาปีที่ 5	31	30	90	64.87	72.08	73.16	81.29
ประถมศึกษาปีที่ 6	31	30	90	60.68	67.42	71.94	79.93
รวม	95	90	240	63.05	70.06	71.79	79.77

จากตาราง 4 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยรวมทั้งฉบับของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 63.61 ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 64.87 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 60.68 และคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 63.05

หลังการใช้ คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้นเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 70.27 ประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 73.16 ประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 71.94 และคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 71.79

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนทุกระดับชั้น ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มาคิดเป็นร้อยละเพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือ ประสิทธิภาพของคู่มือต่อ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือ 71/78 ประสิทธิภาพของคู่มือต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ

72/81 ประสิทธิภาพของคู่มือต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ 67/80 และประสิทธิภาพของคู่มือต่อนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ 70/80

นั่นคือ ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 70/80

2. ค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

การวิเคราะห์นี้ได้้นำคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้าน ที่ได้จากการวัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แต่ละชั้นปี ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงผลในตาราง 5

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย (N = 33)

พฤติกรรมความมีวินัย แยกรายด้าน	ก่อนใช้คู่มือพัฒนา		หลังใช้คู่มือพัฒนา		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
การตรงต่อเวลา	19.70	3.21	22.48	3.36	- 8.90*
ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	22.94	3.06	24.67	2.94	- 4.43*
เคารพสิทธิ อวดทน รอคอย	20.82	4.36	23.15	3.51	- 6.33*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 19.70 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 22.94 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 20.82

หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 22.48 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 24.67 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 23.15

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังการทดลองใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความมีวินัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความวินัย (N = 31)

พฤติกรรมความมีวินัย แยกรายด้าน	ก่อนใช้คู่มือพัฒนา		หลังใช้คู่มือพัฒนา		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
การตรงต่อเวลา	20.77	2.67	23.84	1.93	- 7.84*
ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	22.13	3.35	24.29	2.92	- 5.57*
เคารพสิทธิ อวดทน รอคอย	21.97	3.26	25.03	2.27	- 2.59*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 20.77 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 22.13 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 21.97

หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 23.84 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 24.29 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 25.03

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังการทดลองใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความมีวินัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยจำแนกรายด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย (N = 31)

พฤติกรรมความมีวินัย แยกรายด้าน	ก่อนใช้คู่มือพัฒนา		หลังใช้คู่มือพัฒนา		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
การตรงต่อเวลา	19.19	3.04	23.26	2.85	- 9.93*
ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	20.42	3.33	24.13	2.47	- 7.49*
เคารพสิทธิ อวดทน รอคอย	21.06	3.21	24.55	2.88	- 8.41*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 19.19 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 20.42 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 21.06

หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเท่ากับ 23.26 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเท่ากับ 24.13 ด้านเคารพสิทธิ อวดทน รอคอย มีค่าเท่ากับ 24.55

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังการทดลองใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความมีวินัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความมีวินัยรวมทั้งฉบับของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในระดับชั้น	N	ก่อนใช้คู่มือพัฒนา		หลังใช้คู่มือพัฒนา		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ประถมศึกษาปีที่ 4	33	63.61	8.48	70.27	7.83	-10.15*
ประถมศึกษาปีที่ 5	31	64.87	8.34	73.16	6.62	- 8.31*
ประถมศึกษาปีที่ 6	31	60.68	8.37	71.94	7.12	-11.10*
รวม	95	63.05	-	71.79	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยรวมทั้งฉบับของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 63.61 ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 64.87 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 60.68 และคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 63.05

หลังการใช้ คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้นเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 70.27 ประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 73.16 ประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 71.94 และคะแนนเฉลี่ยรวมของนักเรียนทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 71.79

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นั้นคือความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างระดับชั้น หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

การวิเคราะห์นี้ ได้นำคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างระดับชั้น มาเปรียบเทียบกันโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังแสดงผลในตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

แหล่ง	SS	df	MS	F	Sig of F
ระหว่างกลุ่ม	134.82	2	67.41	1.29	.28
ภายในกลุ่ม	4796.61	92	52.14		
รวม	4931.43	94			

จากตาราง 9 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เปรียบเทียบระหว่างระดับชั้น ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นั้น แสดงให้เห็นว่าไม่มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในชั้นเรียนใดที่มีความแตกต่างกัน

นั่นคือ ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้น ไม่มีความแตกต่างกัน

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

นักเรียนช่วงชั้นที่ 2	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการตรงต่อเวลา	95	2.42	0.62	มาก
ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ	95	2.52	0.57	มาก
ด้านเคารพสิทธิ อดทน รอคอย	95	2.26	0.51	มาก
รวม	95	2.40	0.61	มาก

จากตาราง 10 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 2.26 – 2.52 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 0.51 – 0.62 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ด้านการตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก

ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก

ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ด้านเคารพสิทธิ อดทน รอคอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก

ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 รวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ครั้งนี้เป็นการวิจัย ซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลัง การใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ได้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้เป็นแนวทางในการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ปกครอง ที่จะนำไปพัฒนาเด็ก และใช้เป็นแนวทางในการสร้างคู่มือพัฒนาด้านอื่น ๆ สำหรับใช้กับนักเรียนต่างระดับและสถานที่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 187 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 64 คน เป็นนักเรียนชาย 32 คน เป็นนักเรียนหญิง 32 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 61 คน เป็นนักเรียนชาย 33 คน เป็นนักเรียนหญิง 28 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนชาย 28 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ระดับชั้นละ 1

ห้องเรียน คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/1 จำนวน 33 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 จำนวน 31 คน และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 6/1 จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน

สมมติฐานของการวิจัย

ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม และด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ รวมทั้งหมด 30 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นระดับ คือ 3 2 1 ตามลำดับ โดยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทำแบบวัดก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

2. คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่างๆ คือ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัย แนวทางในการจัดกิจกรรม ข้อปฏิบัติในการจัดกิจกรรม พัฒนาความมีวินัย การประเมินผล ตารางสรุปการพัฒนาความมีวินัย ซึ่งกิจกรรมในคู่มือจะใช้เทคนิค คือ กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมุติ กรณีตัวอย่าง และสถานการณ์จำลอง โดยกำหนดขั้นตอนดำเนินกิจกรรม คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล จัดกิจกรรมชั้นเรียนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเดียวกันทุกระดับชั้น

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ One Group Pretest – Posttest Design มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ทำแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (Pretest)

2. ดำเนินการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับกลุ่มตัวอย่าง จัดกิจกรรมชั้นเรียนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเดียวกันทุกระดับชั้น

3. หลังจากทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยเสร็จแต่ละกิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนทำแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แต่ละด้านและรวมทุกด้านของแต่ละระดับชั้น

4. เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (Posttest) โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม

5. นำแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ทำแล้วมาตรวจให้คะแนน

6. นำคะแนนที่ได้จากการสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60 / 60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพคู่มือพัฒนา E_1/E_2

2. หาค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ t-test แบบ Dependent

3. เปรียบเทียบคะแนนความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ 70/80
2. ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างกัน โดยหลังการใช้คู่มือนักเรียนมีวินัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างระดับชั้น พบว่าความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้น ไม่มีความแตกต่างกัน

4. วิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมของคู่มือพัฒนาความมีวินัยโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสอดคล้อง มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยการสร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 6 กิจกรรม โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม และด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ อยู่ในเกณฑ์ 70/80 โดยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมวิชาการ 60/60 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ได้ เพราะการใช้กิจกรรมที่มีเทคนิคหลายรูปแบบ คือ กิจกรรมกลุ่ม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ และกรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นเทคนิคของการจัดกิจกรรมซึ่งเหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกระแสดวงดาว (2546: 59) ได้ทำการวิจัยผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) จังหวัดแพร่ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างระเบียบวินัยของนักเรียน จำนวน 10 กิจกรรม พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยในด้านการตรงต่อเวลา ด้านการปฏิบัติไม่ผิดระเบียบของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียนและสังคม และด้านการตระหนักรู้และแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ทุกกิจกรรมของคู่มือพัฒนาความมีวินัยที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน และเหมาะสมกับช่วงวัย นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในการดำเนินกิจกรรมนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย นักเรียนมีโอกาสดำเนินการถึงพฤติกรรมและความคิดเห็นแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน รวมทั้งบทบาทของผู้วิจัยที่คอยกระตุ้นและสอดแทรกสาระความรู้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม จึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความมีวินัยและปฏิบัติตนเองให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับมาลี จุฑา (2544: 116) ได้กล่าวว่า ควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม

ในการคิด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูด และแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมการคิด ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น และยังสอดคล้องกับพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544: 129) กล่าวว่า ในบรรยากาศการเรียนการสอนควรมีการไต่ถาม มีการอภิปราย และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความคิดหรืออรรถน มีการรับฟังและทำความเข้าใจ ตลอดถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้สถิติ t - test for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างกัน โดยหลังการใช้คู่มือนักเรียนมีวินัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองชุบ ศรีแก้ว (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่าคู่มือมีความเหมาะสม มีความถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาภาษาและขั้นตอนการนำไปใช้มีความเหมาะสมนำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนได้ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเบญจพร ผ่องแผ้ว (2545 : 50) ได้ทำการศึกษาวิจัย คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูม มีความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการแนะนำการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมเพิ่มขึ้น

3. คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เปรียบเทียบระหว่างระดับชั้น ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นั้น ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้น ไม่มีความแตกต่างกัน และไม่มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในชั้นเรียนใดที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ แสดงว่า นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (อายุ 10-12 ปี) มีวัยและระดับพัฒนาการต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางสติปัญญา ตลอดทั้งพัฒนาการทางด้านสังคม ใกล้เคียงกันมาก ทำให้ระดับความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในแต่ละระดับชั้น ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทุกด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นสอดคล้อง มาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความมีวินัยในแต่ละด้าน เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัยในแต่ละด้าน สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีในแต่ละด้านมีความน่าสนใจและหลากหลาย เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในแต่ละด้านมีความเหมาะสม กิจกรรมนี้มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมให้เป็นผู้ที่มีวินัย กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในแต่ละด้านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในแต่ละด้านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ข้อความในใบงาน ใบความรู้ และแบบประเมิน อ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย และสรุปภาพรวมการทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในแต่ละด้าน

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถพัฒนาความมีวินัยทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านการตรงต่อเวลา ได้แก่ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ส่งงานตรงเวลา 2. ด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม ได้แก่ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ รักษาความสะอาดของห้องเรียน และ 3. เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ ได้แก่ ไม่หยิบบของผู้อื่น เข้าแถวรอคอยได้ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยตามความต้องการของสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ไปใช้พัฒนานักเรียน ควรได้ศึกษาคู่มือพัฒนาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งอย่างละเอียด การจัดเตรียมสถานที่ การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ใบงาน ใบความรู้ และแบบประเมินหลังกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. การนำคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ไปใช้ ครูควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในแต่ละช่วง และครูควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดทุกกลุ่ม และพยายามให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด
3. ครูผู้สอนควรสอดแทรกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ลงไปในกิจกรรมด้วยทุกครั้ง โดยการปรับเนื้อหาของกิจกรรมนั้นให้เหมาะสม

4. ในการพัฒนาความมีวินัย ควรจัดให้มีกิจกรรมหลายรูปแบบ และกิจกรรมนั้นต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วม หลังจากทำกิจกรรมควรจัดให้มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านั้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยร่วมกันระหว่างที่บ้านและโรงเรียนในการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกนักเรียนแต่ละชั้นปี ที่อยู่ในช่วงชั้นที่ 2 มาเป็นกลุ่มทดลอง โดยไม่ต้องแยกชั้นปี และทำการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังภายในกลุ่ม
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจใช้เทคนิคอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์หรือการสังเกต
4. การใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลายประกอบในคู่มือพัฒนาความมีวินัยจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
5. ควรมีผู้ช่วยดำเนินกิจกรรมเพื่อที่จะได้ช่วยในการสังเกตและประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น การแสดงออก การให้ความสนใจ การตอบคำถาม เป็นต้น เพราะในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ นักเรียนมีจำนวนมาก ผู้วิจัยคนเดียวคงประเมินและสังเกตพฤติกรรมได้ไม่ครบถ้วนนัก
6. ควรมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วเพื่อดูความคงทนของพฤติกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2537). *คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง*. โครงการวิจัยและพัฒนา
ระบบงานแนะแนวในและนอกสถานที่, ศูนย์แนะแนวการอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ
ศาสนา.
- .(2538). *คู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวง
ศึกษาธิการ
- .(2539). *การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาสุภาพจิต และความมั่นคงทาง
อารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านความรับผิดชอบ และ
มีวินัยในตนเอง*. เอกสารประกอบโครงการ การศึกษาศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ. (2531). *รูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงาน
ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6*. เอกสารอันดับที่ 73/2531. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น
เสียสละ มุ่งพัฒนา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- .(2543). *การวิจัยและพัฒนาศักยภาพเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัณหาทิพย์ สิงหนะเนติ. (2541). *พ่อแม่ยุคใหม่กับการเลี้ยงลูก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- การะเกด ดวงดาว. (2546). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างควมมีระเบียบวินัยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) จังหวัดแพร่*.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). "การเล่นิทาน," *การศึกษาปฐมวัย*. 2(2) : 10 – 19.
- .(2542, เมษายน). "การฝึกวินัยเด็ก," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 3(2) : 60 – 65.
- .(2545). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). *คู่มือครู การจัดกิจกรรมและสื่อ: เพื่อพัฒนาจิตพิสัยใน
ระบบการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- จิตตานันท์ ติกุล. (2545). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช; และคนอื่นๆ. (2539). การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย: โครงการย่อยที่ 1. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชรีรียนาท จิตต์บรรเทา. (2538). ผลการเปรียบเทียบการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมั่นใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นนทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ดวงใจ เนตรโรจน์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เต็มศักดิ์ เจริญบุญ. (2536). การปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางสร้างเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสำนักมิชชันคาทอลิกอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองชุบ ศรีแก้ว. (2545). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แหมมณี. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ: โครงการการเผยแพร่การสอนกลุ่มสัมพันธ์.
- (2546). การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ หจก. เสริมสิน พรเพรส ซิสเต็ม.
- (2547). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับ
ตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธิติมา จักรเพชร. (2544). ผลของชุดแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงนภัส เอี่ยมลลอบ. (2544). การใช้กิจกรรม "รักบ้านม่วงฟอรั" เพื่อพัฒนาวินัยของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงฟอรัวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา วิเศษพานิช. (2546). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่าย
เอกสาร.
- นิรันดร์ ศรีวรกุล. (2540). การใช้ชุดฝึกการคิดที่มุ่งเน้นคุณธรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจพร ผ่องแผ้ว. (2545). การสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม). สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะ
แนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมวญ คิดคินสัน. (2534). รักลูก. กรุงเทพฯ: แพลน พับลิชชิง.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2533). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ประหยัด ดีลัน . (2542). พฤติกรรมการผิดระเบียบวินัยและแนวทางแก้ไขปัญหาของฝ่ายปกครอง
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ปรีชา ช้างขวัญยืน; และคนอื่นๆ.(2539). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปรีชา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยทางการประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ .(2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิสิทธิ์ สารวิจิตร. (2535). *การพัฒนาตนเองเพื่อความพึงพอใจในชีวิตและการทำงาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพโรจน์ สมงาม. (2542). “ปรัชญาของศาสนาคริสต์ กับ การพัฒนาวินัยในตนเอง,” ใน *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัย และความ เป็นประชาธิปไตย*. หน้า 52. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- มาลินี จุฑะรพ. (2537). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2547). *ประวัติความเป็นมาและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีแนวปฏิบัติ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- . (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมไทย*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2538). *เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สกุลลิขเรศสีมา. (2542). *การอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. ชุดโครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ. นครราชสีมา: โปรแกรมนิเทศศาสตร์ทั่วไป.

- วรวรรณินี ราชสงฆ์. (2541). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วสัน ปูนผล. (2542). การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ : ในกระบวนทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ ปริ้นติ้ง พาร์ตเนอร์ชิพ.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์; และคนอื่นๆ. (2535). เส้นทางก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ประดิพัทธ์.
- สนั่น มาสกลาง. (2540). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด สืบแจ้. (2539). การใช้กรณีตัวอย่างจากข่าวหนังสือพิมพ์ในการสอนจริยศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. (2542). การศึกษาการจัดสภาพการณ์ส่งเสริมความคิดเชิงคุณธรรมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบุญ สุธำรง. (2542). “แนวคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในเยาวชน” ในคำบรรยายเกี่ยวกับ แนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยและความเป็น ประชาธิปไตย. หน้า 46. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- สมพร สุทัศน์. (2541). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาพร สามเตี้ย. (2545). พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหาทางภาษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532). *แนวทางปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา*. สุพรรณบุรี: ศูนย์วิชาการสุพรรณบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *โครงการอบรมผู้บริหารและผู้ช่วยบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- (2540). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ.
- (2546). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). *การเสริมสร้างวินัย คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2539). *คู่มือการจัดกิจกรรมและสื่อเพื่อพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สินีนาง สุทจินดา. (2543). *การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรโสม. (2542). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). *การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- โสภณ ศรีสุวรรณวัฒนา. (2538). *ผลการเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร จังหวัดสุรินทร์*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุชิต เจริญจำเนียร. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียนนักศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อรนุช ลิ้มตศิริ. (2543). *หลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาค
วิชาการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารี ธีระจิตร. (2534). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ เจริญศิลป์. (2547). *เกมประกอบการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ชูนนทการพิมพ์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2542). *สร้างวินัยให้ลูก*. กรุงเทพฯ: ชันดำการพิมพ์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2542). “ความอยู่รอดของสังคมไทยกับการพัฒนาวินัย และสร้างเสริมวิถีชีวิต
ประชาธิปไตย” ใน *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่
เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). *การสร้างคู่มือครูในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่วง
อุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
(อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- Chores, Harl R. (1960). *Instruction Material; An instructional For Teacher*. New York : The
Ronald Press Company.
- Clarke-Stewart Alison; and Susan Friedman. (1987). *Child Development: Infancy through
Adolescence*. New York: John Wiley & Sons.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio Visual Method in Teaching*. New York : Holt – Rinehart and
Winston.
- Grandmont, Richard. (2002, January). “The Implementation Utilization of Democratic
Discipline as an Approach to Classroom Management: A Case Study”, *Dissertation
Abstracts International*. 63(1) : 278-A.
- Hoffman Lois; and others. (1988). *Developmental Psychology Today*. 5th ed. New York:
McGraw-Hill.
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Jonws, Dorcen Ferrcira. (2001, February). “The Perception of the Teacher Educations
Regarding the Preparation of Elementary School Teacher ad Familiars of Student
Moral Development”, *Dissertation Abstracts International*. 61(08) : 3126-A.
- Mussen, Paul H. and John Janeay Conger. (1969). *Child Development and Personanlity*.
New York: Harper and Row.

- Nauman, James L. (1983, August). "Relationship of Secondary School Discipline to school Climate", *Dissertation Abstracts International*. 44 : 345 – A.
- Tantekin, Feyza. (2002, May). "The Attitudes to Early Childhood Teachers Toward Gender Roles and Toward Discipline", *Dissertation Abstracts International*. 63(2): 179-A.
- Webster. (1983). *Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language Unabridged*. 2nd ed. Neew York : prentice Hall.
- Weisfeld, David. (1974, October). "Cognitive styles of Child Discipline", *Dissertation Abstracts International*. 35(4) : 1930 – B.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

- คู่มือครู
- ตารางโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- ตารางโปรแกรมการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- แบบสอบถามก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นที่ 2

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
(คู่มือครู)

จัดทำโดย
พระมหาประยุค น้อยสี

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

- คำชี้แจง
- ตารางโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- ตารางโปรแกรมการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- แบบสอบถามและหลังใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นที่ 2

คำชี้แจง

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แบ่งพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาให้นักเรียนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การตรงต่อเวลา ได้แก่
 - 1.1 เข้าชั้นเรียนตรงเวลา
 - 1.2 ส่งงานตรงเวลา
2. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม ได้แก่
 - 2.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ
 - 2.2 รักษาความสะอาดของห้องเรียน
3. เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ ได้แก่
 - 3.1 ไม่หยิบบของผู้อื่น
 - 3.2 เข้าแถวรอคอย

เทคนิคในการจัดกิจกรรม

เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมกลุ่ม
2. บทบาทสมมุติ
3. กรณีตัวอย่าง
4. สถานการณ์จำลอง

ขั้นตอนการพัฒนา

ขั้นตอนการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา** ครูพูดคุย สนทนา กับนักเรียนเรื่องความมีวินัย โดยแทรกความสนุกสนานและตื่นเต้นในระยະสั้น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนตื่นตัว มีสมาธิ เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้โดยใช้สื่อบางประเภทประกอบด้วย เช่น การเสนอข่าว การเล่านิทาน อาจเพิ่มเติมในเรื่องคำแนะนำ กติกา คำสั่งต่าง ๆ การแบ่งกลุ่ม การรับมอบหมายงานที่กำหนดให้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในขั้นต่อไปเกิดความเข้าใจตรงกัน ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนา ทบทวนและซักถามความเข้าใจด้วย

2. **ขั้นตอนการพัฒนา** ผู้วิจัยชี้แจงกฎ กติกาต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทุกคนทราบและเข้าใจตรงกัน จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การซักถาม การอภิปรายในแง่คิดประเด็นต่าง ๆ การวิพากษ์วิจารณ์ การให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม การตอบปัญหา การเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ จากสิ่งที่ได้รับในกิจกรรม จากนั้นให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุป โดยเน้นคุณค่าของควมมีวินัย ตลอดทั้งการนำความรู้และประสบการณ์ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

4. **ขั้นประเมินผล** ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งพฤติกรรมการแสดงออกและความรู้สึก

ข้อควรปฏิบัติสำหรับครูในการจัดกิจกรรม

1. ต้องศึกษาเนื้อหา กิจกรรมการพัฒนา และศึกษาคู่มือพัฒนาควมมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อย่างละเอียด โดยคำนึงถึงเทคนิควิธีการสอนที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้กับผู้เรียนมากที่สุด เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนา

2. เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและเทคนิคต่างๆ ทุกครั้งก่อนจัดกิจกรรม

3. จัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา

4. ให้นักเรียนทุกคนได้รับทราบข้อควรปฏิบัติในการร่วมกิจกรรม

5. จัดกิจกรรมการพัฒนาให้เป็นไปตามลำดับขั้น

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ

7. ไม่ด่วนตัดสินคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิดแต่พยายามให้แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของเขา

8. ใช้อารมณ์ขัน หรือแสดงท่าทีด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตร ทั้งคำพูด น้ำเสียงและท่าทาง

9. สังเกตและบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มขณะจัดกิจกรรมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก

10. กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมทั้งเหตุผลเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย หรือตอบคำถามได้ถูกต้อง

11. ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบไม่ได้ หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ครูอาจยกตัวอย่างคำตอบของตนนำเสนอได้

ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

การพัฒนาความมีวินัย โดยใช้คู่มือพัฒนาความมีวินัย นักเรียนควรปฏิบัติตนในการร่วมกิจกรรม ดังนี้

1. นักเรียนต้องตั้งใจทำกิจกรรมตามความสามารถ
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. นักเรียนพูดได้ครั้งละ 1 คน
4. ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม ต้องให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นเสร็จเสียก่อน
5. นักเรียนไม่ใช่คำพูดดูถูกตนเองและรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมตนเอง
6. นักเรียนไม่พูดสอดแทรก ขัดจังหวะขณะที่เพื่อนพูด หรือแสดงความคิดเห็นยังไม่เสร็จ
7. นักเรียนไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบของเพื่อน ๆ
8. นักเรียนแสดงออกด้วยความจริงใจ
9. นักเรียนทำแบบสอบถามก่อนและหลังพัฒนาความมีวินัย และแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย

ตาราง 11 โปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

กิจกรรมที่	ความมีวินัย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	ความมีวินัย	กิจกรรมกลุ่ม
2	การตรงต่อเวลา	ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชลอ	กรณีตัวอย่าง
3	มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม	ความสำเร็จของหน้าที่	บทบาทสมมติ
4	ตรงต่อเวลา	แข่งเรือคน	กิจกรรมกลุ่ม
5	มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม	ต่อกอลอน	กิจกรรมกลุ่ม
6	เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้	มาเข้าแถวกันเถอะ	สถานการณ์จำลอง
7	เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้	สมปองสำนึกผิด	บทบาทสมมติ
8	ปัจฉิมนิเทศ	ดอกไม้หลากหลายสี	กิจกรรมกลุ่ม/กรณีตัวอย่าง

หมายเหตุ : จัดกิจกรรมชั้นเรียนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมเดียวกันทุก
ระดับชั้น

ตาราง 12 โปรแกรมการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความสนุกสนานและ ความสัมพันธ์ที่ดีในการเริ่มต้นทำ กิจกรรมร่วมกัน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ความหมายของความมีระเบียบ วินัย 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของความมีระเบียบวินัย 4. สามารถอธิบายผลของการ ปฏิบัติตนในเรื่องการมีระเบียบ วินัยได้ 5. สามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มี ระเบียบวินัยได้	ความมีวินัย	กิจกรรมกลุ่ม โดย การใช้ เกม และ การอภิปราย	1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนฟังในการทำ กิจกรรมเกม ดังนี้ 1.1 ให้นักเรียนทั้งหมดเข้าแถวเป็น รูปวงกลม 1.2 ผู้วิจัยสั่งให้นักเรียนขวาหันหรือ ซ้ายหัน เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มให้ทุกคน เดินเป็นวงกลม พร้อมด้วยตบมือตาม จังหวะ (ร้องเพลงด้วยยิ่งดี ควรเป็นเพลง เกี่ยวกับคลื่นลมทะเล ขณะเดินอาจจะสั่ง ให้กลับหลังหันแล้วเดินต่อไปก็ได้) 1.3 เมื่อได้ยินคำสั่งว่า “น้ำนิ่ง” ให้ นักเรียนทุกคนหยุดเดิน ใครไม่ปฏิบัติทันที ให้คัดออกจากการเล่นไว้กลางวง และเมื่อ ได้ยินคำว่า “น้ำไหล” ให้ทุกคนเดินต่อไป ทำสลับกันเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จนเหลือ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						น้อยที่สุด แล้วครูมอบรางวัลให้ (การคัดผู้เล่นออกเพราะปฏิบัติไม่ได้ทันที่นั้นอาจจะให้ผู้ที่ถูกคัดออกช่วยกันจับก็ได้) 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้านั่งประจำที่และชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ให้นักเรียนคนละ 1 ชุด เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ศึกษา 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความมีวินัยของตนเองในใบงานมาคนละ 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ได้ใจความ 5. ครูสุ่มนักเรียนออกมาพูดเกี่ยวกับความมีวินัยของตนเองและการนำความมีระเบียบวินัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นให้นักเรียน

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมใน ครั้งนี้

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	2	ตรงต่อเวลา - เข้าชั้นเรียน ตรงเวลา - ส่งงานตรง เวลา	1. เพื่อให้นักเรียนใส่ใจมา โรงเรียนทันเวลา 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนตรง ต่อเวลา 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของเวลา	ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชลอ	กรณีตัวอย่าง	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนทั้งชั้น เกี่ยวกับมา โรงเรียน การปฏิบัติตนเองตอนเช้า การลุก จากที่นอน การดูเวลา การแต่งตัว และ ผู้ปกครองมาส่ง เป็นต้น 2. ชี้นำดำเนินการพัฒนา 2.1. ผู้วิจัยนำภาพที่ 1 ชี้นำมาติดบน กระดานดำ ผู้วิจัยให้นักเรียนเริ่มจากการบอก เวลาตามรูป ต่อจากนั้นให้นักเรียนอธิบาย รูปภาพตามอธิบายที่ทำอยู่แล้วตั้งชื่อให้เด็ก ในภาพที่ 1 ว่า ด.ช.มานะ 2.2 ผู้วิจัยนำภาพที่ 2 ชี้นำมาติดบน กระดานดำ ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกเวลาตามรูป และอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วตั้งชื่อให้เด็กใน ภาพที่ 2 ว่า ด.ช. ชะลอ 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพเปรียบเทียบ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ทั้ง 2 ภาพ ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความ คิดเห็นถึงเหตุการณ์ทั้ง 2 ภาพแล้ว ผู้วิจัยนำ ภาพที่ 3 ขึ้นมาให้นักเรียนดู และให้นักเรียน ช่วยกันคิดว่าเหตุการณ์ในภาพที่ 3 ควรจะเป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ ด.ช.มานะ หรือ ด.ช. ชะลอ ผู้วิจัยให้นักเรียนให้เหตุผลประกอบด้วย เมื่อนักเรียนตอบถูกแล้วผู้วิจัยนำภาพไป ติดต่อจากภาพที่ 1 และการติดรูปบนกระดาน ดำ ผู้วิจัยแบ่งเหตุการณ์ตรงต่อเวลา และการ ไม่ตรงต่อเวลา เป็น 2 พวก แยกจากกันชัดเจน 2.4 ผู้วิจัยนำภาพที่ 4 ขึ้นมาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนแต่ละคนคิดว่า เหตุการณ์อะไรทำไมจึงแสดงอาการเช่นนั้น ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าภาพนี้ควรจะเป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ ด.ช มานะหรือด.ช ชะลอ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						มากที่สุด เพราะเหตุใด เมื่อนักเรียนตอบถูก แล้วผู้วิจัยนำภาพนี้ไปติดต่อกจากจากภาพที่ 2 2.5 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ช่วยกันอภิปรายรูปภาพถึงสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งบอกวิธีการแก้ไข ดังนี้ - ทำไมเด็กชายชลอ จึงตื่นนอนและเตรียมไปโรงเรียนเวลา 8.00 น. - เวลา 8.15 น. เป็นเวลาที่นักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างไร - มีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ นักเรียนสามารถมาโรงเรียนก่อน 8.00 น. - ในภาพที่ 4 นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ถ้าอยู่ในเหตุการณ์แบบนั้น ครูและเพื่อนๆ จะคิดอย่างไรกับตน จากนั้น ผู้วิจัยเล่าตัวอย่างเพิ่มเติม เหตุการณ์ต่าง ๆ ของการตรงต่อเวลา และให้

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและหาข้อตกลงร่วมกันว่า มีเหตุการณ์อะไรบ้าง ที่นักเรียนทั้งชั้นจะต้องทำให้ตรงต่อเวลาเสมอในเหตุการณ์นั้น ๆ 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลดีหรือประโยชน์ของการตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนทันเวลา และผลเสียของการไม่ตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนสาย เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง 4. การประเมินผล 4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						นักเรียนเกี่ยวกับการมาโรงเรียนทันเวลา

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	3	มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อตกลงของกลุ่ม - แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เก็บสิ่งของเข้าที่ - รักษาความสะอาดของห้องเรียน	1. เพื่อฝึกให้นักเรียนตระหนักถึงการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน	ความสำเร็จของ นที	บทบาทสมมติ	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และความไม่มีวินัยแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน รวมทั้งผลดีและผลเสียที่ตามมา มีดังนี้ 1) นักเรียนคนใดมีวินัย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนทุกครั้งบ้าง และนักเรียนทำอะไร นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นบุคคลอื่นที่ไม่มีวินัย แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 2) ผลของความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนที่นักเรียนได้รับเป็นอย่างไร และถ้านักเรียนไม่มีวินัยแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัยด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่มเกี่ยวกับการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน 2. ขั้นตอนการพัฒนา 2.1 สันทนากับนักเรียนเรื่องการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท จากนั้นขออาสาสมัครนักเรียนที่จะออกมาแสดงบทบาทสมมติ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติให้เป็นผู้สังเกตการณ์ 2.2 ผู้วิจัยแจกบทบาทสมมติให้นักเรียนแล้วอ่านบทบาทสมมติให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนอ่านบทบาทของตนเองอีกครั้งและซักซ้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนเริ่มแสดง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						บทบาทสมมติที่ได้รับ 2.3 เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมติของแต่ละคนทั้งนักเรียนผู้แสดงบทบาทสมมติ และนักเรียนผู้สังเกตการณ์ โดยมีคำถามดังต่อไปนี้ 1) นักเรียนรู้สึกอย่างไร กับพฤติกรรมที่ได้รับแล้วแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา 2) นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมที่แสดงออกมาควรทำหรือไม่ เพราะเหตุใด 3) ถ้านักเรียนเป็นบุคคลในบทบาทสมมติ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างไร 4) ผลที่ตามมาจากการทำพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไรกรณีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมพึง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ประสงค์คือ มีการแสดงที่บ่งบอกว่าเป็นพฤติกรรมความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับและกล่าวคำชมเชยทันที แต่ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่าเป็นพฤติกรรมไม่มีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับทันที 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติเรื่อง “ความสำเร็จของ นท” จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับคนที่มีความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ว่าผลที่ตามมาเป็นอย่างไร แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						4. การประเมินผล 4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมมีระเบียบ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับตระหนักถึงการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	4	ตรงต่อเวลา - เข้าชั้นเรียนตรงเวลา - ส่งงานตรงเวลา	1.เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการตรงต่อเวลา 2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยด้านการตรงต่อเวลาของนักเรียน	แข่งเรือคน	กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ เกม	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าใครเคยได้รับมอบหมายงานจากครูแล้ว ทำไม่เสร็จทันกำหนดส่งบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไรหรือใครที่ทำเสร็จตามกำหนดทุกครั้ง นักเรียนทำอะไรให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา ยกตัวอย่างเช่น การบ้าน หรือรายงาน เป็นต้น 2. ชี้นำดำเนินการพัฒนา 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ ประมาณกลุ่มละ 10 คน เสร็จแล้วอธิบายวิธีเล่นเกมให้นักเรียนฟัง ดังนี้ ในการเล่น ผู้เล่นจะนั่งหันหน้าตามกันฝ่ายละแถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 1 เมตร ผู้เล่นทุกคนจะนั่งเหยียดเท้าไปข้างหน้าต่อให้ชิดๆ กัน เมื่อนั่งเรียบร้อยแล้วกรรมการ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						จะให้สัญญาณเริ่มการแข่งขัน ผู้ที่นั่งหัวแถว ทั้ง 2 แถว จะลุกขึ้นวิ่งไปนั่งต่อกันเรื่อยๆ ไป จนหมดจำนวนคน สิ่งที่จะต้องระวังคือว่า ใน การวิ่งไปนั่งต่อปลายแถวนั้นจะต้องนั่งให้ชิด กันและแนวของแถวจะต้องเป็นเส้นตรง แถว ใดต่อเสร็จก่อนและเป็นระเบียบดีก็ถือว่าเป็น ฝ่ายชนะ (การเล่นแข่งเรือครั้งนี้จะมีผู้เล่นกี่คน ก็ได้ แบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย หรือหลายๆ ฝ่ายเท่าๆ กัน แต่ควรจะมีผู้เล่นมากสักหน่อย) 2.2 ให้นักเรียนเริ่มเล่น (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที) 2.3 เมื่อครบเวลาแล้ว ผู้วิจัยสังเกตดูว่า แถวใดเสร็จเป็นระเบียบเรียบร้อย และแถวใด ไม่เรียบร้อยบ้าง 2.4 ผู้วิจัยและนักเรียนในแต่ละแถว

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ช่วยกันพิจารณาว่า แถวของตนแต่ละแถว เสร็จตรงเรียบร้อยหรือไม่ 2.5 เมื่อนักเรียนเล่นเกมเสร็จแล้ว ให้ ตอบคำถามต่อไปนี้เป็นรายบุคคล 1) นักเรียนมีวิธีเล่นอย่างไรจึงทำ เสร็จเรียบร้อยทันเวลา 2) เมื่อแถวของนักเรียนไม่เรียบร้อย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร 3) ถ้าแถวของนักเรียนไม่เรียบร้อย นักเรียนจะแก้ไขได้อย่างไร 4) เมื่อแถวของนักเรียนเรียบร้อย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร 2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในประเด็น คำถามเดิมข้อ 2.5 และให้ตัวแทนกลุ่มมา รายงานหน้าชั้น

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากการเล่นเกมว่านักเรียนสามารถนำกิจกรรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างไร จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง 4. การประเมินผล 4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอธิบายเสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จทันเวลา

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	5	มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อตกลงของกลุ่ม - แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เก็บสิ่งของเข้าที่	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เมื่ออยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบของสังคมได้	ต่อกลอน	กิจกรรมกลุ่ม	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ตลอดถึงการเก็บข้าวของต่างๆ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยหลังจากใช้แล้ว และสนทนาเกี่ยวกับการรู้จักกาลเทศะตลอดถึงมารยาทต่าง ๆ เช่น เวลาอาจารย์สอนเราควรทำตัวอย่างไร หรือเวลาอยู่ในห้องสมุดเราควรส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นหรือไม่ เป็นต้น 2. ชี้นำดำเนินการพัฒนา 2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10-15 คน 2.2 แจกใบงานและบทกลอนให้กลุ่มละ 1 บท ซึ่งผู้วิจัยตัดแบ่งบทกลอนไว้เป็นวรรค ๆ ละ 1 แผ่น

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						2.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการต่อกลอน โดย แสดงให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน 2.4 เมื่อนักเรียนเข้าใจวิธีการต่อกลอน แล้ว ผู้วิจัยบอกกติกาในการต่อกลอนว่า - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มต่อกลอนให้ ถูกต้อง พร้อมทั้งให้ความหมาย เขียน อธิบายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตนตามบทกลอน - ให้เวลา 10 นาที และกลุ่มใดต่อ เสร็จก่อนให้แจ้งผู้วิจัย 2.5 เมื่อครบกำหนดเวลา 10 นาที ผู้วิจัยสังเกตว่ากลุ่มใดเสร็จหรือไม่เสร็จบ้าง จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่ม ออกมารายงานหน้าชั้น 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันสรุปความ

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						คิดเห็นในการปฏิบัติตนตามบทกลอนเพื่อให้เป็นข้อตกลงร่วมกันของห้องว่า นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน 4. การประเมินผล 4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	6	เคารพสิทธิ ของผู้อื่น มี ความอดทน รอคอยได้ - ไม่ หนี บ ของผู้อื่น - เข้าแถวรอ คอย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการเข้าแถว การ เดินแถว การเข้าคิว อย่างมี ระเบียบ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเข้าคิว ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 3. เพื่อให้นักเรียนมีความพึง พอใจในการเข้าแถวอย่างเป็น ระเบียบ 4. เพื่อฝึกให้นักเรียนสามารถ อดทนต่อความลำบากได้ตามวัย	มาเข้าแถวกัน เถอะ	สถานการณ์ จำลอง	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา 1.1 ผู้วิจัยนำขนมหรือลูกอมจำนวน ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งชั้น วางบน โต๊ะครูพร้อมกับพูดว่า “ใครอยากได้ออกมา หยิบได้เลย” 1.2 ผู้วิจัยถามเพื่อให้นักเรียนบอกปัญหา หรือโทษของความไม่เป็นระเบียบ เช่น - เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นอย่างไร - นักเรียนรู้สึกอย่างไร - คนที่ไม่ได้เพราะเหตุใด มีความรู้สึก อย่างไร - คนที่ได้รับ ได้รับเพราะเหตุใด มี ความรู้สึกอย่างไรที่ได้รับ - รู้สึกอย่างไรบ้างต่อผู้ที่ไม่ได้รับ 2. ชี้นำดำเนินการพัฒนา

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						2.1 ผู้วิจัยนำขนมหรือลูกอมจำนวนเท่ากับนักเรียนวางบนโต๊ะพร้อมทั้งถามนักเรียนว่า “ครูมีของมาให้ให้นักเรียนอีก เราจะหยิบอย่างไรโดยไม่ซูลมุนุ่นวาย” ถ้ามีใครทำวุ่นวายจะทำอย่างไรดี” 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาหยิบขนมหรือลูกอมตามวิธีการที่เสนอแนะ เช่น ไม่แซงผู้อื่น เข้าแถวให้เป็นระเบียบ สำหรับผู้ที่ไม่ทำตามข้อตกลงให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะ เช่น ให้นำกลับมานั่งที่โดยไม่ได้รับขนมหรือลูกอมหรือให้ยืนต่อปลายแถวเพื่อรับของ 2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “การออกมาหยิบของครั้งแรกกับครั้งหลังแตกต่างกันอย่างไร” “นักเรียนรู้สึกอย่างไร” 2.4 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน เพื่อช่วยกันคิดหาวิธีเข้าแถวอย่าง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						มีประสิทธิภาพ เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มสาธิตการเข้าแถวของกลุ่มตัวเองที่คิดว่าเป็นระเบียบและรวดเร็วที่สุด พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนสังเกตการณ์เข้าแถวของตนเองและเพื่อนว่ามีปัญหาในเรื่องใดบ้าง เช่น - ออกมาเข้าแถวซ้ำทำให้เพื่อนรอ - การยืนไม่ตรงแถว - การเข้าแถวแซงคิวคนอื่นที่ยืนอยู่ก่อนแล้ว ฯลฯ เพื่อช่วยกันลดปัญหาดังกล่าว 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและบอกโยชน์ประโยชน์ของการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยที่มีต่อตนเองและสังคม แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง 4. การประเมินผล 4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ 4.2 สืบเนื่องจากคำตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง โดยการรู้จักเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	สื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	7	เคารพสิทธิ ของผู้อื่น มี ความอดทน รอคอยได้ - ไม่ หนี บ ของผู้อื่น - เข้าแถวรอ คอย	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพใน สิทธิของผู้อื่น 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักขอ อนุญาตก่อนทุกครั้งที่จะหยิบของ คนอื่น 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักความมี ระเบียบวินัยและการประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบห้อง	สมปองสำนึก ผิด	บทบาทสมมติ	1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ การใช้ของหรืออุปกรณ์แล้วถามนักเรียนว่า - นักเรียนเคยหยิบยืมของของเพื่อน มาใช้โดยไม่ขออนุญาตบ้างไหม - และถ้าเพื่อนมาหยิบของนักเรียน ไปใช้โดยไม่ได้ขออนุญาตนักเรียนก่อนแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร 2. ชี้นำดำเนินการพัฒนา 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดง จำนวน 4 คน 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัว แสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อ เรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						แสดงบทบาทสมมติของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงก็ให้ตั้งใจชม 2.4 เมื่อแสดงบทบาทสมมติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้แสดงจบไปแล้วในเรื่อง ต่อไปนี้ - นักเรียนคิดว่าสมปองเป็นคนอย่างไร เพราะเหตุใด - นักเรียนคิดว่าการกระทำของ บุญสมถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด - นักเรียนคิดว่า ถ้าเลือกได้นักเรียนจะเลือกกระทำตามอย่างใด เพราะเหตุใด - นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการแสดงในครั้งนี้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร 2.5 ผู้วิจัยสุ่มเลือกนักเรียนที่ชมบทบาทสมมติ ออกมาสรุป วิเคราะห์และตอบคำถาม

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ที่หน้าชั้นเรียน 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปการไม่ หยิบของคนอื่นก่อนได้รับอนุญาตและการ ประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของ ห้องเรียนและโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติมอีกครั้ง4. การประเมินผล 4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเคารพสิทธิของ ผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้ 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การ อภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของ นักเรียนเกี่ยวกับการไม่หยิบของผู้อื่นก่อน ได้รับอนุญาต

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
	8	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อสรุปทบทวนสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมการฝึกความมีวินัย 2. เพื่อให้นักเรียนมีความประทับใจก่อนสิ้นสุดการฝึกความมีวินัย	ดอกไม้หลากหลายสี	กิจกรรมกลุ่ม/กรณีตัวอย่าง	1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนฟังในการทำกิจกรรม ดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยนำดอกไม้หลาย ๆ สี และหลาย ๆ พันธุ์ของรวมกันไว้บนโต๊ะ แล้วให้นักเรียนพิจารณาดอกไม้แต่ละชนิด ในด้าน สี กลิ่น ความหมาย ว่าแต่ละชนิดแตกต่างกันอย่างไรบ้าง 1.2 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ดอกไม้เหล่านี้ดูดี สวยงามและเหมาะสมแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่ดี ควรทำอย่างไร ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันคิด เช่น นำดอกไม้ทั้งหมดมาใส่แจกัน หรือจัดเข้าช่อให้สวยงาม เป็นต้น 2. ให้นักเรียนช่วยกันจัดดอกไม้ทั้งหมดเข้าแจกัน หรือผูกเป็นช่อด้วยริบบิ้น เสร็จแล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบกับดอกไม้ที่วางอยู่บนโต๊ะ กับที่จัดในแจกันหรือที่จัดเป็นช่อ แล้ว

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ถามว่า ชื่นไหนดูเรียบร้อย เป็นระเบียบ สวยงามมากกว่ากัน 3. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเข้าใจว่า นักเรียนมาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบเสมือนดอกไม้หลายสี หลายพันธุ์ หลายดอก เมื่อทุกคนมาอยู่รวมกันในโรงเรียนหรืออยู่ในสังคมหมู่ มาก จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้เป็นแนวทางในการประพฤติ เพื่อให้ห้องเรียน โรงเรียน และสวยงาม เปรียบเสมือนดอกไม้ที่ได้รับการจัดหรือตกแต่งไว้ในแจกันหรือจัดช่อเรียบร้อย แล้ว วินัยก็คือแจกันหรือริบบิ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ดอกไม้ที่มีสีและพันธุ์ต่าง ๆ กัน เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับความมีวินัยในด้านต่าง ๆ หลังจากได้รับการฝึกมาแล้ว จะนำไปปฏิบัติหรือใช้ใน

ตาราง 12 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	ความมีวินัย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีดำเนินการ
						ชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนยื่นเป็นวงกลม แล้วให้ตัวแทนของนักเรียนออกมากล่าวความรู้สึกที่มีต่อการฝึกอบรมความมีวินัยเสร็จแล้วผู้วิจัยกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อนักเรียนทุกคน การประเมินผล 1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม	ความมีวินัย
เทคนิคที่นำมาใช้	กิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้ เกม และการอภิปราย
เวลา	60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อสร้างความสนุกสนานและความสัมพันธ์ที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความมีระเบียบวินัย
3. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความมีระเบียบวินัย
4. สามารถอธิบายผลของการปฏิบัติตนในเรื่องการมีระเบียบวินัยได้
5. สามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยได้

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่องความมีวินัย
2. ใบงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนฟังในการทำกิจกรรมเกม ดังนี้
 - 1.1 ให้นักเรียนทั้งหมดเข้าแถวเป็นรูปวงกลม
 - 1.2 ผู้วิจัยสั่งให้นักเรียนขวาหันหรือซ้ายหัน เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มให้ทุกคนเดินเป็นวงกลม พร้อมด้วยตบมือตามจังหวะ (ร้องเพลงด้วยยิ่งดี ควรเป็นเพลงเกี่ยวกับคลื่นลมทะเล ขณะเดินอาจจะสั่งให้กลับหลังหันแล้วเดินต่อไปก็ได้)
 - 1.3 เมื่อได้ยินคำสั่งว่า “น้ำนิ่ง” ให้นักเรียนทุกคนหยุดเดิน ใครไม่ปฏิบัติตามที่ให้คัดออกจากการเล่นไว้กลางวง และเมื่อได้ยินคำว่า “น้ำไหล” ให้ทุกคนเดินต่อไปทำสลับกันเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จนเหลือน้อยที่สุด แล้วครูมอบรางวัลให้ (การคัดผู้เล่นออกเพราะปฏิบัติไม่ได้ทันที่นั้นอาจจะให้ผู้ที่ถูกคัดออกช่วยกันจับก็ได้)
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้านั่งประจำที่และชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ให้นักเรียนคนละ 1 ชุด เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ศึกษา

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความมีวินัยของตนเองในใบงานมาคนละ 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ได้ใจความ

5. ครูสุ่มนักเรียนออกมาพูดเกี่ยวกับความมีวินัยของตนเองและการนำความมีระเบียบวินัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

การประเมิน

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมความมีวินัย
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความมีวินัย

ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่องความมีวินัย

การแบ่งประเภทของวินัย โดยยึดผู้ประพฤติปฏิบัติตามวินัยเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1. วินัยสำหรับตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยตนเองเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี วินัยประเภทนี้เป็นวินัยที่เราสร้างขึ้นมาจาก และตัวเราเองเป็นผู้ปฏิบัติตามข้อบังคับนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้พฤติกรรมของคนเราดำเนินไปตามที่เรามุ่งหมายไว้ วินัยสำหรับตนเองนี้เป็นวินัยขั้นเลิศที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับพฤติกรรมของตนเอง การสร้างวินัยสำหรับบังคับตนเองนั้นทำได้เช่น

1.1 สร้างวินัยในการนอน การตื่น การดูหนังสือ การออกกำลังกาย การทำงาน และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละวัน

1.2 สร้างวินัยเพื่อบังคับตนเองให้ทำในสิ่งที่ดีบางอย่างและละเว้นสิ่งที่เราคิดว่าเป็นความชั่ว แม้จะขัดกับความนิยมในสังคม เช่น การบังคับตนเอง ให้เป็นคนประหยัดไม่สุบุนุ่ และไม่อึดื้อสุรุดัดฒฒฒฒ และแต่งกายให้ถูกระเบียบของสถานศึกษาอยู่เสมอ

1.3 สร้างวินัยให้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ตรงตามเวลานัดหมายเสมอ

2. วินัยสำหรับหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สมาชิกทุกคนในหมู่มุคคณะนั้นปฏิบัติตามหรือควบคุมพฤติกรรมของหมู่มุคคณะนั้นให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่หมู่มุคคณะตั้งไว้ เช่น วินัยในสถานศึกษา วินัยทหาร วินัยของตำรวจ วินัยของพระสงฆ์ วินัยข้าราชการพลเรือน และวินัยข้าราชการครู เป็นต้น วินัยของแต่ละหมู่แต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของหมู่มุคคณะนั้น ๆ ถึงอย่างไรก็ตามวินัยของหมู่มุคคณะนี้จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตยเป็นสำคัญ คือ มีสามัคคีธรรม คารวะธรรม และปัญญาธรรม

(สำนักงานกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532: 15-22)

ใบงาน

เรื่อง “ความมีวินัยของฉัน”

ข้อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ความมีวินัยของฉัน คือ

[illegible]

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชลอ

เทคนิคที่นำมาใช้ กรณีตัวอย่าง

เวลา 60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนใส่ใจมาโรงเรียนทันเวลา
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนตรงต่อเวลา
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของเวลา

สื่อการเรียนรู้

ภาพประกอบเรื่อง “ด.ช.มานะ และ ด.ช. ชะลอ” จำนวน 4 ภาพ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนทั้งชั้น เกี่ยวกับมาโรงเรียน การปฏิบัติตนเองตอนเช้า การลุกจากที่นอน การดูเวลา การแต่งตัว และผู้ปกครองมาส่ง เป็นต้น

2. ขั้นตอนการพัฒนา

2.1 ผู้วิจัยนำภาพที่ 1 ขึ้นมาติดบนกระดานดำ ผู้วิจัยให้นักเรียนเริ่มจากการบอกเวลาตามรูป ต่อจากนั้นให้นักเรียนอธิบายรูปภาพตามอธิบายที่ทำอยู่แล้วตั้งชื่อให้เด็กในภาพที่ 1 ว่า ด.ช.มานะ

2.2 ผู้วิจัยนำภาพที่ 2 ขึ้นมาติดบนกระดานดำ ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกเวลาตามรูปและอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วตั้งชื่อให้เด็กในภาพที่ 2 ว่า ด.ช.ชลอ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพเปรียบเทียบทั้ง 2 ภาพ ให้นักเรียนอธิบายแสดงความคิดเห็นถึงเหตุการณ์ทั้ง 2 ภาพแล้ว ผู้วิจัยนำภาพที่ 3 ขึ้นมาให้นักเรียนดู และให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า เหตุการณ์ในภาพที่ 3 ควรจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ ด.ช.มานะ หรือ ด.ช. ชะลอ ผู้วิจัยให้นักเรียนให้เหตุผลประกอบด้วย เมื่อนักเรียนตอบถูกแล้วผู้วิจัยนำภาพไปติดต่อจากภาพที่ 1 และการติดรูปบนกระดานดำ ผู้วิจัยแบ่งเหตุการณ์ตรงต่อเวลา และการไม่ตรงต่อเวลา เป็น 2 พวก แยกจากกันชัดเจน

2.4 ผู้วิจัยนำภาพที่ 4 ขึ้นมาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนแต่ละคนคิดว่า เป็นเหตุการณ์อะไรทำไมจึงแสดงอาการเช่นนั้น ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าภาพนี้ควรจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ ด.ช.

มานะ หรือ ด.ช.ชลอ มากที่สุด เพราะเหตุใด เมื่อนักเรียนตอบถูกแล้วผู้วิจัยนำภาพนี้ไปติดต่อกจากจาก ภาพที่ 2

2.5 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ช่วยกันอภิปรายรูปภาพถึงสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งบอกวิธีการแก้ไข ดังนี้

- ทำไมเด็กชายชลอ จึงตื่นนอนและเตรียมไปโรงเรียนเวลา 8.00 น.
- เวลา 8.15 น. เป็นเวลาที่นักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างไร
- วิธีการอย่างไรที่จะทำให้ นักเรียนสามารถมาโรงเรียนก่อน 8.00 น.
- ในภาพที่ 4 นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ถ้าอยู่ในเหตุการณ์แบบนั้น ครูและ เพื่อน ๆ จะ

คิดอย่างไรกับตน

จากนั้น ผู้วิจัยเล่าตัวอย่างเพิ่มเติมเหตุการณ์ต่าง ๆ ของการตรงต่อเวลา และให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและหาข้อตกลงร่วมกันว่า มีเหตุการณ์อะไรบ้าง ที่นักเรียนทั้งชั้นจะต้องทำให้ตรงต่อเวลาเสมอในเหตุการณ์นั้น ๆ

3. ขั้นสรุป

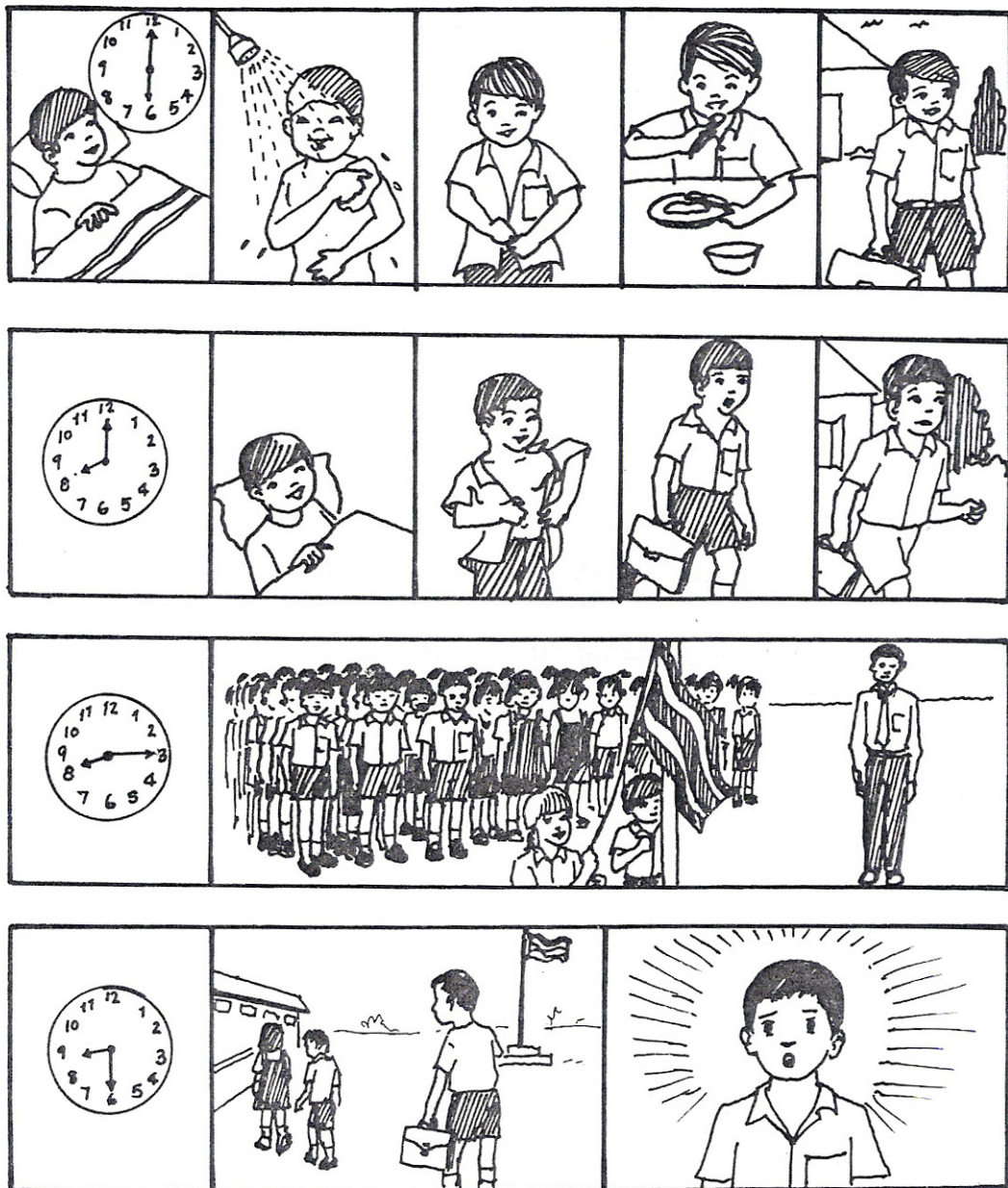
ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลดีหรือประโยชน์ของการตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนทันเวลา และผลเสียของการไม่ตรงต่อเวลา เช่นมาโรงเรียนสาย เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

4. การประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการมาโรงเรียนทันเวลา

ที่มา : พัฒนาและปรับปรุงจาก “รูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6” ของกรมวิชาการ. 2531: 16.

ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชลอ

ภาพประกอบ 1 กรณีตัวอย่าง “ด.ช.มานะ และ ด.ช.ชลอ”

ที่มา: กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ. (2531). รูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. หน้า 18.

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม ความสำเร็จของ นที

เทคนิค บทบาทสมมติ

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนตระหนักถึงการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. บทบาทสมมติ เรื่อง “ความสำเร็จของ นที”
2. ใบงาน จำนวน 7 แผ่น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และความไม่มีวินัยแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน รวมทั้งผลดีและผลเสียที่ตามมา มีดังนี้

1) นักเรียนคนใดมีวินัย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนทุกครั้งบ้าง และนักเรียนทำอย่างไร นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นบุคคลอื่นที่ไม่มีวินัย แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

2) ผลของความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนที่นักเรียนได้รับเป็นอย่างไร และถ้านักเรียนไม่มีวินัย แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัยด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม เกี่ยวกับการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน

2. ขั้นตอนการพัฒนา

2.1 สนทนากับนักเรียนเรื่องการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท จากนั้นขออาสาสมัครนักเรียนที่จะออกมาแสดงบทบาทสมมติ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกบทบาทสมมติให้นักเรียนแล้วอ่านบทบาทสมมติให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนอ่านบทบาทของตนเองอีกครั้งและซักซ้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เมื่อนักเรียนพร้อมผู้วิจัยจึงให้นักเรียนเริ่มแสดงบทบาทสมมติที่ได้รับ

2.3 เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมติของแต่ละคนทั้งนักเรียนผู้แสดงบทบาทสมมติและนักเรียนผู้สังเกตการณ์ โดยมีคำถามดังต่อไปนี้

- 1) นักเรียนรู้สึกอย่างไร กับพฤติกรรมที่ได้รับแล้วแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา
- 2) นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมที่แสดงออกมาควรทำหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3) ถ้านักเรียนเป็นบุคคลในบทบาทสมมติ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างไร
- 4) ผลที่ตามมาจากการทำพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร

กรณีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมพึงประสงค์คือ มีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่าเป็นพฤติกรรมความมีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับและกล่าวคำชมเชยทันที แต่ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่าเป็นพฤติกรรมไม่มีวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับทันที

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติเรื่อง “ความสำเร็จของ นทท” จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างที่เกี่ยวกับคนที่มีความวินัยด้านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ว่าผลที่ตามมาเป็นอย่างไร แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

4. การประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับตระหนักถึงการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

ใบความรู้ บทบาทสมมติ เรื่อง “ความสำเร็จของ นที”

เด็กชายนที เป็นเด็กเรียบร้อย แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนเสมอ ส่วนเด็กชายมานัส จะเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยใจคอ กริยาท่าทางที่แตกต่างกับเด็กชายทวิโดยสิ้นเชิง มีหน้าซ้ำเด็กชายนทียังไม่ชอบที่จะแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ชอบที่จะเอาเสื้อออกนอกกางเกง ไม่ใส่เข็มขัด ชอบพับแขนเสื้อให้สั้นถึงหัวไหล่ และมานัสจะทำอยู่เช่นนี้เป็นประจำ

ชั่วโมงวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย คุณครูให้นักเรียนจับคู่ทำกิจกรรม “ตาสีพิเศษเห็นนะ” โดยให้นักเรียนจับคู่แล้วสำรวจและเขียนบันทึกว่า คู่ของตนแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนตรงไหนบ้าง เมื่อครูบอกสัญญาณให้ลงมือทำงานได้ นทีได้จับคู่กับมานัส พร้อมทั้งนักเรียนคนอื่นๆ ก็ได้จับคู่กันเป็นคู่ ๆ เมื่อนักเรียนทำได้สำรวจการแต่งกายของเพื่อนคู่ของตนเสร็จก็ได้ส่งกระดาษบันทึกให้ครูผู้สอน

ไม่นานนักครูก็ได้แจ้งผลการสำรวจการแต่งกายของนักเรียนว่ามีนักเรียนคนใดบ้างที่แต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนทุกประการ ครูประกาศชื่อ “เด็กชายนที เด็กหญิงวิภา เด็กหญิงแหววตา และเด็กชายนรุทธิ์” ให้ทุกคนที่มีรายชื่อต่อไปนี้ออกมาหน้าชั้นเรียนด้วยคะ” นักเรียนทั้งสี่คนเดินออกมาด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้ม ครูได้กล่าวชมเชยนักเรียนทั้งสี่คนพร้อมทั้งได้บอกให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนให้แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนเหมือนเช่นนักเรียนทั้งสี่คนนี้ตลอดไป

เวลาล่วงเลยไปหลายปี นทีและเพื่อนๆ โตเป็นหนุ่มสาว จบการศึกษาแล้ว นทีและมานัสก็ได้เดินทางไปหางานทำในต่างจังหวัด วันที่ไปสมัครงานนั้นนทีแต่งตัวสะอาดเรียบร้อย สุภาพ เขาเข้าไปหาผู้จัดการด้วยกิริยามารยาทที่อ่อนโยน รู้จักเคารพผู้จัดการคนนั้น

แต่มานัสเข้าไปหาผู้จัดการบริษัทด้วยท่าทางที่แข็งกระด้าง และแต่งตัวไม่เรียบร้อย ผมก็ไม่ตัดปล่อยไว้รุงรัง เมื่อผู้จัดการได้ดูประวัติการเรียน และดูจากการกิริยาท่าทางรวมถึงการแต่งกายของทั้งสองคนแล้ว ผู้จัดการก็ได้รับ นที เข้าทำงานในบริษัทแห่งนั้นทันที

ส่วนมานัสไม่สามารถที่จะหางานทำได้เลย เพราะเขาไม่เคยที่จะปรับปรุงความมีวินัยของตน ตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก ต่อมาภายหลังได้ไปประกอบอาชีพไม่สุจริตและถูกตำรวจจับในที่สุด

ใบงาน
ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเป็นบุคคลต่อไปนี้

บทบาทสมมติที่ 1	แสดงเป็นคุณครู
บทบาทสมมติที่ 2	แสดงเป็นนที
บทบาทสมมติที่ 3	แสดงเป็นมานัส
บทบาทสมมติที่ 4	แสดงเป็นวิภา
บทบาทสมมติที่ 5	แสดงเป็นแววตา
บทบาทสมมติที่ 6	แสดงเป็นอนิรุทธิ์
บทบาทสมมติที่ 7	แสดงเป็นผู้จัดการ

คุณครู “วันนี้ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน คือกิจกรรม ตาวิเศษเห็นนะ โดยครูจะให้นักเรียนจับคู่กัน แล้วให้นักเรียนช่วยกันสำรวจเรื่องของการแต่งกายเพื่อนคู่ของตนเอง พร้อมทั้งบันทึกลงในตารางบันทึกที่ครูกำลังจะแจกให้ ให้เขียนบันทึกว่าเพื่อนคู่ของเรา มีเครื่องแต่งกายอันไหนผิดระเบียบของทางโรงเรียนบ้าง ใครมีข้อสงสัยบ้างไหม ถ้าไม่มีใครสงสัยก็จับคู่กันได้เลย”

นที “มานัส เธอมีคู่หรือยัง ถ้ายังไม่มีมาคู่กับฉันก็ได้ล่ะ”

มานัส “ยังเลย จันทกกลงฉันคู่กับเธอนะ”

คุณครู “นักเรียนจับคู่กันเสร็จเรียบร้อยแล้วใช่ไหมจะ จันทกเข้าแถวมารับตารางบันทึกให้ส่งตัวแทนมาคู่ละ 1 คน”

วิภา “แววตา คู่ของเธอบันทึกเสร็จหรือยังจ๊ะ”

แววตา “อ้อ เหลืออีกนิดหนึ่ง คู่ของเธอเสร็จเร็วจังเลยนะวิภา”

วิภา “คงเป็นเพราะว่าคู่ของเราไม่ค่อยมีอะไรผิดระเบียบเลยใช้เวลาในการเขียนไม่นาน”

อนิรุทธิ์ “คู่ของเราเขียนบันทึกเสร็จแล้ว ยังมีเพื่อนๆ คู่ไหนที่ยังเขียนบันทึกไม่เสร็จอีกหรือเปล่าครับ”

การุณ “ไม่มีคู่ไหนสงสัยเลย จันทกก็แสดงว่าเสร็จกันหมดทุกคู่แล้ว”

อนิรุทธิ์ “ถ้าอย่างนั้นผมไปแจ้งครูก่อนนะครับว่าพวกเราทำกันเสร็จแล้ว”

คุณครู “นักเรียนเขียนบันทึกกันเสร็จแล้วใช่ไหมคะ ถ้าอย่างนั้นก็ให้นำบันทึกนั้นมาส่งครูค่ะ”

ครูยิ้มให้นักเรียน

เวลาผ่านไป 5 นาที.....

คุณครู “เด็กชายนที เด็กหญิงวิภา เด็กหญิงแววตา และเด็กชายนิรุทธิ์ ให้ทุกคนที่มีรายชื่อต่อไปนี้ออกมาหน้าห้องเรียนด้วยค่ะ”

มานัส “ครูเรียกให้เพื่อนทั้งสี่คนออกไปหน้าห้องทำไมหรือ”

คุณครู “ขอให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้นักเรียนทั้งสี่คนนี้พร้อมๆ กันนะคะ เพราะทั้งสี่คนนี้เป็นนักเรียนที่แต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และครูขอให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตัวให้เหมือนๆ เพื่อนของเราทั้งสี่คนนี้ด้วยค่ะ” ครูผู้สอนยิ้ม “ในวันนี้ครูขอจบการเรียนการสอนของชั่วโมงนี้เพียงเท่านี้ค่ะ

เวลาผ่านไปอีกหลายปี.....

นที “พຼ່ງนี้เราจะเข้าไปสมัครงานในตัวจังหวัด เธอจะไปกับเราไหมมานัส”

มานัส “ไปสิ จັนพຼ່ງนี้เธอโทรมาปลุกเราด้วยนะ”

นที “ได้สิ จັนพຼ່ງนี้เจอกันนะ”

เช้าวันต่อมา....ณ บริษัทแห่งหนึ่ง

มานัส “นายเข้าไปก่อนนะนที ฉันยังไม่พร้อม”

นที “ได้ครับ จັนผมจะเข้าไปละนะ”

ผู้จัดการ “สวัสดีครับ เชิญนั่งครับ ผมขอดูประวัติของคุณหน่อยนะครับ”

นที “นี่ครับผม ประวัติของผมอยู่ในแฟ้ม”

ผู้จัดการ “ผมดูประวัติของคุณแล้ว ขอแจ้งให้ทราบว่าผมรับคุณนทีเข้าทำงานที่บริษัท พຼ່ງนี้มาเริ่มงานได้นะครับ”

นที “ขอบคุณมากเลยครับผู้จัดการ จັนผมลากลับเลยนะครับ”

ผู้จัดการ “เชิญคุณมานัสนั่งครับ”

มานัส “นี่ประวัติผมครับผู้จัดการ”

ผู้จัดการ “ผมแสดงความเสียใจด้วยนะครับคุณมานัส ที่บริษัทเราจะไม่รับพนักงานที่แต่งกายไม่สุภาพครับ”

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม	แข่งเรือคน
เทคนิคที่นำมาใช้	กิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้ เกม
เวลา	60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการตรงต่อเวลา
2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยด้านการตรงต่อเวลาของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

-

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าใครเคยได้รับมอบหมายงานจากครูแล้ว ทำไม่เสร็จทันกำหนดส่งบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร หรือใครที่ทำเสร็จตามกำหนดทุกครั้ง นักเรียนทำอย่างไรให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา ยกตัวอย่างเช่น การบ้าน หรือรายงาน เป็นต้น

2. ขั้นตอนการพัฒนา

2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ ประมาณกลุ่มละ 10 คน เสร็จแล้วอธิบายวิธีเล่นเกมให้นักเรียนฟัง ดังนี้

ในการเล่น ผู้เล่นจะนั่งหันหน้าตามกันฝ่ายละแถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 1 เมตร ผู้เล่นทุกคนจะนั่งเหยียดเท้าไปข้างหน้าต่อให้ชิดๆ กัน เมื่อนั่งเรียบร้อยแล้วกรรมการจะให้สัญญาณเริ่มการแข่งขัน ผู้ที่นั่งหัวแถวทั้ง 2 แถว จะลุกขึ้นวิ่งไปนั่งต่อกันเรื่อย ๆ ไปจนหมดจำนวนคน สิ่งที่จะต้องระวังคือว่า ในการวิ่งไปนั่งต่อปลายแถวนั้นจะต้องนั่งให้ชิดกันและแนวของแถวจะต้องเป็นเส้นตรง แถวใดต่อเสร็จก่อนและเป็นระเบียบดีก็ถือว่าเป็นฝ่ายชนะ (การเล่นแข่งเรือคนนี้จะมีผู้เล่นกี่คนก็ได้ แบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย หรือหลาย ๆ ฝ่ายเท่า ๆ กัน แต่ควรจะมีผู้เล่นมากสักหน่อย)

2.2 ให้นักเรียนเริ่มเล่น (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)

2.3 เมื่อครบเวลาแล้ว ผู้วิจัยสังเกตดูว่าแถวใดเสร็จเป็นระเบียบเรียบร้อย และแถวใดไม่เรียบร้อยบ้าง

2.4 ผู้วิจัยและนักเรียนในแต่ละแถวช่วยกันพิจารณาว่า แถวของตนแต่ละแถวเสร็จตรง เรียบร้อยหรือไม่

2.5 เมื่อนักเรียนเล่นเกมเสร็จแล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้เป็นรายบุคคล

- 1) นักเรียนมีวิธีเล่นอย่างไรจึงทำเสร็จเรียบร้อยทันเวลา
- 2) เมื่อแถวของนักเรียนไม่เรียบร้อย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร
- 3) ถ้าแถวของนักเรียนไม่เรียบร้อย นักเรียนจะแก้ไขได้อย่างไร
- 4) เมื่อแถวของนักเรียนเรียบร้อย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร

2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในประเด็นคำถาม เดิมข้อ 2.5 และให้ตัวแทนกลุ่มมารายงานหน้าชั้น

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากการเล่นเกมว่านักเรียนสามารถนำ กิจกรรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างไร จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

4. การประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของ นักเรียนเกี่ยวกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จทันเวลา

ที่มา : พัฒนาและปรับปรุงจาก “รูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6” ของกรมวิชาการ. 2531: 188

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม	ต่อกลอน
เทคนิคที่นำมาใช้	กิจกรรมกลุ่ม
เวลา	60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เมื่ออยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบของสังคม

ได้

สื่อการเรียนรู้

1. บทกลอนจำนวนเท่ากับกลุ่มของนักเรียน ตัดเป็นวรรค ๆ ละ 1 แผ่น
2. ซองบรรจุบทกลอน บทละ 1 ซอง
3. ใบงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ตลอดจนการเก็บข้าวของต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยหลังจากใช้แล้ว และสนทนาเกี่ยวกับการรู้จักกาลเทศะตลอดถึงมารยาทต่าง ๆ เช่น เวลาอาจารย์สอนเราควรทำตัวอย่างไร หรือเวลาอยู่ในห้องสมุดเราควรส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นหรือไม่ เป็นต้น

2. ขั้นตอนการพัฒนา

- 2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10-15 คน
- 2.2 แจกใบงานและบทกลอนให้กลุ่มละ 1 บท ซึ่งผู้วิจัยตัดแบ่งบทกลอนไว้เป็นวรรค ๆ

ละ 1 แผ่น

- 2.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการต่อกลอน โดยแสดงให้เห็นตัวอย่างก่อน
- 2.4 เมื่อนักเรียนเข้าใจวิธีการต่อกลอนแล้ว ผู้วิจัยบอกกติกาในการต่อกลอนว่า
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มต่อกลอนให้ถูกต้อง พร้อมทั้งให้ความหมาย เขียนอธิบาย

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามบทกลอน

- ให้เวลา 10 นาที และกลุ่มใดต่อเสร็จก่อนให้แจ้งผู้วิจัย

2.5 เมื่อครบกำหนดเวลา 10 นาที ผู้วิจัยสังเกตว่ากลุ่มใดเสร็จหรือไม่เสร็จบ้าง จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันสรุปความคิดเห็นในการปฏิบัติตามบทกลอนเพื่อให้เป็นข้อตกลงร่วมกันของห้องว่า นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

4. การประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของ

นักเรียน

ที่มา : พัฒนาและปรับปรุงจาก “รูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6” ของกรมวิชาการ. 2531: 213

ใบความรู้ บทกลอน

กลุ่มที่ 1

เด็กที่ดีมีความเป็นระเบียบ
จัดของเรียบร้อยไว้ไม่เกะเกียน
สกปรกสกปรกตาไม่น่าดูเลย
หัดให้เคยทั้งระเบียบและวินัย

กลุ่มที่ 2

เด็กที่ดีมีระเบียบและวินัย
ทำสิ่งใดถูกเวลาและถูกที่
เด็กคนไหนไม่มีวินัยดี
ย่อมไม่มีใครรักจักเชิดชู

(กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2531: 213)

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบทบทวนที่จับได้พร้อมทั้งให้ความหมายของบทกลอนที่ต่อได้แล้ว
ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

.....

.....

.....

.....

ความหมายของบทกลอน.....

[illegible]

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม มาเข้าแถวกันเถอะ

เทคนิคที่นำมาใช้ สถานการณ์จำลอง

เวลา 60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าแถว การเดินแถว การเข้าคิว อย่างมีระเบียบ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเข้าคิวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
3. เพื่อให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ
4. เพื่อฝึกให้นักเรียนสามารถอดทนต่อความลำบากได้ตามวัย

สื่อการเรียนรู้

ขนมหรือลูกอมจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งชั้นเรียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา

1.1 ผู้วิจัยนำขนมหรือลูกอมจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งชั้น วางบนโต๊ะครู พร้อมกับพูดว่า “ใครอยากได้ออกมาหยิบได้เลย”

1.2 ผู้วิจัยถามเพื่อให้นักเรียนบอกปัญหาหรือโทษของความไม่เป็นระเบียบ เช่น

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นอย่างไร
- นักเรียนรู้สึกอย่างไร
- คนที่ไม่ได้เพราะเหตุใด มีความรู้สึกอย่างไร
- คนที่ได้รับ ได้รับเพราะเหตุใด มีความรู้สึกอย่างไรที่ได้รับ
- รู้สึกอย่างไรบ้างต่อผู้ที่ไม่ได้รับ

2. ขั้นตอนการพัฒนา

2.1 ผู้วิจัยนำขนมหรือลูกอมจำนวนเท่ากับนักเรียนวางบนโต๊ะ พร้อมทั้งถามนักเรียนว่า “ครูมีของมาให้ให้นักเรียนอีก เราจะหยิบอย่างไรโดยไม่ซุ่มนุ่นวายนะ” ถ้ามีใครทำวุ่นวายจะอย่างไรดี”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาหยิบขนมหรือลูกอมตามวิธีการที่เสนอแนะ เช่น ไม่แซงผู้อื่น

เข้าแถวให้เป็นระเบียบ สำหรับผู้ที่ไม่ทำตามข้อตกลงให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะ เช่น ให้นำกลับมานั่งที่ โดยไม่ได้รับขนมหรือลูกอม หรือให้ยืนต่อปลายแถวเพื่อรับของ

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “การออกมาหยิบของครั้งแรกกับครั้งหลังแตกต่างกันอย่างไร” “นักเรียนรู้สึกอย่างไร”

2.4 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน เพื่อช่วยกันคิดหาวิธีเข้าแถวอย่างมีประสิทธิภาพ เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มสาธิตการเข้าแถวของกลุ่มตัวเองที่คิดว่าเป็นระเบียบและรวดเร็วที่สุด พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนสังเกตการณ์เข้าแถวของตนเองและเพื่อนว่ามีปัญหาในเรื่องใดบ้าง เช่น

- ออกมาเข้าแถวซ้ำทำให้เพื่อนรอ
- การยืนไม่ตรงแถว
- การเข้าแถวแซงคิวคนอื่นที่ยืนอยู่ก่อนแล้ว ฯลฯ เพื่อช่วยกันลดปัญหาดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและบอกประโยชน์ประโยชน์ของการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อยที่มีต่อตนเองและสังคม แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

4. การประเมินผล

4.1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองโดยการจัดเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

ที่มา : พัฒนาและปรับปรุงจาก “คู่มือการจัดกิจกรรมและสื่อเพื่อการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา” ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539: 63.

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม สมปองสำนึกผิด

เทคนิคที่นำมาใช้ บทบาทสมมติ

เวลา 60 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักขออนุญาตก่อนทุกครั้งที่จะหยิบของของคนอื่น
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักความมีระเบียบวินัยและการประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบห้องและสังคมได้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารแสดงบทบาทสมมติเรื่อง สมปองสำนึกผิด จำนวน 1 เรื่อง
2. ใบงาน จำนวน 4 แผ่น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่การพัฒนา

- 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ของหรืออุปกรณ์แล้วถามนักเรียนว่า
 - นักเรียนเคยหยิบยืมของของเพื่อนมาใช้โดยไม่ขออนุญาตบ้างไหม
 - และถ้าเพื่อนมาหยิบของนักเรียนไปใช้โดยไม่ได้ขออนุญาตนักเรียนก่อนแล้ว

นักเรียนรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นตอนการพัฒนา

- 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดง จำนวน 4 คน
- 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทสมมติของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงก็ให้ตั้งใจชม
- 2.4 เมื่อแสดงบทบาทสมมติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้แสดงจบไปแล้วในเรื่อง ต่อไปนี้
 - นักเรียนคิดว่าสมปองเป็นคนอย่างไร เพราะเหตุใด

- นักเรียนคิดว่าการกระทำของ บุญสมถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- นักเรียนคิดว่า ถ้าเลือกได้นักเรียนจะเลือกกระทำตามอย่างใด เพราะเหตุใด
- นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการแสดงในครั้งนี้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อย่างไร

2.5 ผู้วิจัยสุ่มเลือกนักเรียนที่ชมบทบาทสมมติ ออกมาสรุป วิเคราะห์และคำถามที่หน้าชั้น

เรียน

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปการไม่เหยียบของคนอื่นก่อนได้รับอนุญาตและการประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

4. การประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้

4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการไม่เหยียบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

ใบความรู้ บทบาทสมมติเรื่อง “สมปองสำนึกผิด”

ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สมปองกำลังเดินหยิบปากกา ยางลบและหนังสือของเพื่อน ๆ ที่นั่งโต๊ะข้าง ๆ โดยไม่ได้ขออนุญาตก่อน เพราะโดยปกติสมปองมัก หยิบขวยของคนอื่นมาใช้โดยไม่เคยขออนุญาตเจ้าของก่อนเสมอ เรื่องการถือวิสาสะของสมปองนั้น มาโนช ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของสมปอง ได้ตักเตือนบ่อยครั้ง แต่สมปองไม่เคยฟังและยังคงปฏิบัติเช่นนี้ เสมอมา

วันหนึ่งในชั่วโมงภาษาไทย สมปองได้นำหนังสือการ์ตูนเข้ามาอ่านในขณะที่คุณครูกำลังสอน อยู่ อยู่ ๆ สมปองรู้สึกปวดท้องอยากเข้าห้องน้ำอย่างมาก จึงเดินออกจากห้องไปโดยไม่ได้อขออนุญาต ครูผู้สอนก่อน บุญสมซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ กับสมปองได้โอกาสจึงแอบหยิบเอาหนังสือการ์ตูนของสมปองมา อ่านเล่น คุณครูเหลือบมาเห็นพอดีจึงยึดหนังสือการ์ตูนไป เมื่อสมปองกลับมาจึงรู้ว่าหนังสือการ์ตูนของตนเองถูกครูยึดไว้ จึงไปบอกครูและขอคืน ครูจึงได้เตือนบุญสมถึงการเคารพสิทธิของคนอื่น โดยไม่ก้าวก่ายหรือหยิบขวยของคนอื่นมาใช้หรือเล่น โดยไม่ได้ขออนุญาตก่อน และในขณะที่อยู่ในห้องเรียนต้องตั้งใจ เรียน อยู่ในกฎระเบียบของห้องเรียน ส่วนสมปองก่อนออกจากห้องควรขออนุญาตครูก่อนทุกครั้ง เหตุการณ์ในครั้งนั้น ทำให้สมปองได้รู้ว่า ความรู้สึกของคนที่ถูกหยิบขวยไปใช้หรือเล่น โดยไม่ขออนุญาตหรือขออนุญาตก่อนเป็นอย่างไร

ใบงาน

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติดังต่อไปนี้

- บทบาทที่ 1 แสดงเป็นสมปอง
- บทบาทที่ 2 แสดงเป็นมานิช
- บทบาทที่ 3 แสดงเป็นบุญสม
- บทบาทที่ 4 แสดงเป็นครูสอนภาษาไทย

- สมปอง “ฉันชื่อสมปอง มักหยิบฉวยของคนอื่นมาใช้โดยที่ไม่เคยขออนุญาตเจ้าของก่อนเสมอ เพราะฉันคิดว่าเป็นเพื่อนกันคงไม่เป็นไร วันหนึ่งฉันนำหนังสือการ์ตูนมาอ่านเล่นในชั่วโมงภาษาไทย ฉันปวดท้องมาก จึงเดินออกไปเข้าห้องน้ำโดยไม่ขออนุญาตครูก่อน เมื่อกลับมาเข้าห้องเรียนก็พบว่า หนังสือการ์ตูนถูกครูยึดไว้ โดยเพื่อนของฉันแอบหยิบเอามาอ่านเล่นโดยที่ไม่ได้ขออนุญาตฉันก่อนฉันรู้สึกถึงการที่ถูกหยิบของไปใช้หรือเล่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของก่อนว่าเป็นเช่นไร และตั้งใจว่าต่อไปจะไม่หยิบของคนอื่นก่อนที่จะได้รับอนุญาตและจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียนอย่างเคร่งครัด”
- มานิช “ฉันชื่อมานิช เรียนอยู่ห้องเดียวกับสมปองและบุญสม ฉันได้ดักเตือนสมปองบ่อย ๆ เกี่ยวกับเรื่องไปหยิบของคนอื่นไปใช้หรือเล่นก่อนได้รับอนุญาต แต่สมปองกลับไม่สนใจฟังและยังคงปฏิบัติเช่นนั้นเสมอ ๆ”
- บุญสม “ฉันชื่อบุญสม เป็นเพื่อนห้องเดียวกับสมปองและมานิช วันหนึ่งฉันเห็นสมปองนำหนังสือการ์ตูนมาอ่านในห้องเรียน ในขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ สมปองได้ออกจากห้องไปเข้าห้องน้ำ ฉันจึงแอบหยิบหนังสือการ์ตูนของสมปองมาอ่านโดยที่ไม่ได้ขออนุญาตเจ้าของก่อน ครูเห็นฉันกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอยู่จึงได้ยึดไป ฉันรู้สึกเสียใจที่หยิบของคนอื่นไปเล่นโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อนและไม่ประพฤติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน ขณะอยู่ในห้องเรียนต้องตั้งใจเรียนและฟังครูสอนอย่างตั้งใจ”
- ครู “ฉันเป็นครูสอนภาษาไทย ในขณะที่กำลังสอนอยู่ได้เห็นบุญสมกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอยู่จึงได้ยึดไว้ และทราบบายหลังว่าหนังสือการ์ตูนเล่มนี้เป็นของสมปอง ฉันจึงได้ดักเตือนบุญสมเกี่ยวกับสิทธิของคนอื่น โดยไม่หยิบของคนอื่นไปใช้หรือเล่นก่อนได้รับอนุญาต และการอยู่ในห้องเรียนต้องตั้งใจเรียน ไม่เล่นหรือรบกวน

เพื่อน ๆ ที่เขากำลังตั้งใจเรียนอยู่ และได้ตัดสินใจสมัครสอบถึงการมีระเบียบวินัย
ประพฤติตามกฎของห้องเรียนและโรงเรียน ก่อนจะออกจากห้องต้องขออนุญาต
ครูก่อนทุกครั้ง”

คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม	ดอกไม้หลากสี
เทคนิคที่นำมาใช้	กิจกรรมกลุ่ม/กรณีตัวอย่าง
เวลา	60 นาที
จุดประสงค์	

1. เพื่อสรุปบททวนสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมการฝึกความมีวินัย
2. เพื่อให้นักเรียนมีความประทับใจก่อนสิ้นสุดการฝึกความมีวินัย

สื่อการเรียนรู้

1. ดอกไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีสีต่างกัน
2. แจกัน
3. ริบบิ้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนฟังในการทำกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยนำดอกไม้หลาย ๆ สี และหลาย ๆ พันธุ์กองรวมกันไว้บนโต๊ะ แล้วให้นักเรียนพิจารณาดอกไม้แต่ละชนิด ในด้าน สี กลิ่น ความหมาย ว่าแต่ละชนิดแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
 - 1.2 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ดอกไม้เหล่านี้ดูดี สวยงามและเหมาะสมแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่ได้ควรทำอย่างไร ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันคิด เช่น นำดอกไม้ทั้งหมดมาใส่แจกัน หรือจัดเข้าช่อให้สวยงาม เป็นต้น
2. ให้นักเรียนช่วยกันจัดดอกไม้ทั้งหมดเข้าแจกัน หรือผูกเป็นช่อด้วยริบบิ้น เสร็จแล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบกับดอกไม้ที่วางอยู่บนโต๊ะ กับที่จัดในแจกันหรือที่จัดเป็นช่อ แล้วถามว่า ชื่นไหนดูเรียบร้อย เป็นระเบียบ สวยงามมากกว่ากัน
3. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียนเข้าใจว่า นักเรียนมาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบเสมือนดอกไม้หลายสีหลายพันธุ์ หลายดอก เมื่อทุกคนมาอยู่รวมกันในโรงเรียนหรืออยู่ในสังคมหมู่่มาก จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้เป็นแนวทางในการประพฤติ เพื่อให้ห้องเรียน โรงเรียน และสังคมมีความสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม เปรียบเสมือนดอกไม้ที่ได้รับการจัดหรือตกแต่งไว้ในแจกันหรือจัดช่อเรียบร้อยแล้ว วินัยก็คือแจกันหรือริบบิ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ดอกไม้ที่มีสีและพันธุ์ต่าง ๆ กัน เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับความมีวินัยในด้านต่าง ๆ หลังจากได้รับการฝึกมาแล้ว จะนำไปปฏิบัติหรือใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนยื่นเป็นวงกลม แล้วให้ตัวแทนของนักเรียนออกมากล่าวความรู้สึกที่มีต่อการฝึกอบรมความมีวินัย เสร็จแล้วผู้วิจัยกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อนักเรียนทุกคน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ที่มา : พัฒนาและปรับปรุงจาก “การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของ วสัน ปุ่นผล (2542)

แบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

คำสั่ง : ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงช่องเดียว คำถามมี 30 ข้อ ให้ตอบคำถามทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ความมีวินัย : การตรงต่อเวลา			
1	ข้าพเจ้ามาถึงโรงเรียนทันเวลาเรียนทุกวัน			
2	ข้าพเจ้าไม่เคยมาโรงเรียนสายเลย			
3	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่อาจารย์กำหนด			
4	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงต่อเวลาเสมอ			
5	ข้าพเจ้าคิดว่าการมาโรงเรียนทันเวลาเป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนควรปฏิบัติ			
6	ข้าพเจ้ามาเข้าแถวเคารพธงชาติทันเวลาเสมอ			
7	ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะตื่นสายแต่ข้าพเจ้าก็ต้องมาเรียนให้ทันเวลา			
8	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน ข้าพเจ้าทำงานได้อย่างเรียบร้อย			
9	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนตรงเวลาเสมอ แม้ว่าครูผู้สอนวิชานั้นจะไม่เช็คชื่อก็ตาม			
10	ข้าพเจ้าเอาหนังสือมาคืนห้องสมุด เมื่อครบกำหนดส่งคืน			
	ความมีวินัย : มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของกลุ่ม			
11	ข้าพเจ้าแต่งเครื่องแบบถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน			
12	ในวันที่มาเรียนข้าพเจ้าแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน			
13	ถ้าเพื่อนในกลุ่มของข้าพเจ้าแต่งกายไม่เรียบร้อย ข้าพเจ้าจะรีบตักเตือนให้เพื่อนแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน			
14	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังครูอธิบายโดยไม่คุยหรือเล่น ขณะที่คุณครูสอน			
15	ข้าพเจ้าไม่นำงานวิชาอื่นมาทำขณะที่ครูกำลังสอน			
16	ถ้าเพื่อนของข้าพเจ้ามาชวนเล่นเกมขณะที่ครูกำลังสอน ข้าพเจ้าจะรีบปฏิเสธทันที			

ข้อ	ข้อความคำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย
17	ข้าพเจ้าควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย โดยการไม่เล่น ไม่คุย ขณะที่ครูกำลังสอน			
18	ข้าพเจ้าจะไม่ยอมคุยกับเพื่อนในเวลาเรียน ถึงแม้เพื่อนของข้าพเจ้า จะชวนคุยก็ตาม			
19	ข้าพเจ้าจะอาสาลบกระดานดำเมื่อครูสอนเสร็จแล้ว			
20	ข้าพเจ้าจะช่วยครูเก็บอุปกรณ์การสอนทุกครั้ง หลังเรียนจบชั่วโมง			
ความมีวินัย : เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความอดทนรอคอยได้				
21	ถ้ามีเพื่อนมาแซงคิวข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะรีบบอกให้เพื่อนไปต่อแถว ด้านหลัง			
22	ข้าพเจ้าคิดว่าการมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง			
23	หลังจากเคารพธงชาติเสร็จ ข้าพเจ้าจะเดินเข้าห้องเรียนตามลำดับแถวอย่างเป็นระเบียบ			
24	ข้าพเจ้าไม่เคยหยิบสิ่งของของผู้อื่นก่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต			
25	ข้าพเจ้าไม่เคยแซงคิวเพื่อน เพื่อซื้อสิ่งของหรืออาหาร			
26	ก่อนหยิบของผู้อื่น ข้าพเจ้าขออนุญาตหรือบอกให้ทราบก่อนเสมอ			
27	ทุกครั้งเมื่อส่งงานให้อาจารย์ ข้าพเจ้าจะเข้าแถวเพื่อรอส่งงานให้อาจารย์			
28	ข้าพเจ้าคิดวาก่อนหยิบของผู้อื่น ข้าพเจ้าควรขออนุญาตเจ้าของก่อน			
29	ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิดเมื่อข้าพเจ้าหยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต			
30	เมื่อข้าพเจ้าเก็บกระเป๋าสตางค์ของเพื่อนได้ ข้าพเจ้าจะนำไปมอบให้ครูเพื่อที่จะได้นำไปคืนเจ้าของ			

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงมาก

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงน้อย

**แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กิจกรรมครั้งที่.....เรื่อง.....**

ชื่อ-นามสกุล..... ชั้นประถมศึกษาปีที่..... เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของ
นักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อดังนี้

ระดับ 3	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 1	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		3	2	1
		มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
1.	ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความมีวินัย			
2.	หลังทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความมีวินัย			
3.	เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัย			
4.	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความน่าสนใจและหลากหลาย			
5.	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความเหมาะสม			
6.	กิจกรรมนี้มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมให้เป็นผู้ที่มีวินัย			
7.	กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
8.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้			
9.	ข้อความในใบงาน ใบความรู้ และแบบประเมิน อ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย			
10.	สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย			

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข

- ตารางค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
- ตารางค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- ตารางค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ตาราง 13 แสดงการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์

ข้อคำถามที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	1	0	2	0.67
15	1	1	1	3	1
16	1	1	1	3	1
17	1	1	0	2	0.67
18	1	1	0	2	0.67
19	1	1	1	3	1
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	1	1	1	3	1
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1
25	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	0	2	0.67

ตาราง 15 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง	คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง
	คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90			คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90	
1	72	81	9	18	82	84	2
2	70	73	3	19	60	66	6
3	59	65	6	20	57	70	13
4	65	74	9	21	59	73	13
5	50	58	8	22	51	58	7
6	67	71	4	23	67	76	9
7	59	64	5	24	77	81	4
8	61	73	12	25	64	73	9
9	72	77	5	26	69	75	6
10	68	78	10	27	72	73	1
11	46	60	4	28	66	67	1
12	66	69	13	29	76	79	3
13	68	78	10	30	56	59	3
14	63	66	13	31	63	71	8
15	43	48	4	32	64	68	4
16	64	73	9	33	62	65	3
17	61	73	12				

ตาราง 16 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง	คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง
	คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90			คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90	
1	68	77	9	17	62	68	6
2	68	71	3	18	59	70	11
3	62	64	2	19	77	84	7
4	55	62	7	20	77	78	1
5	57	67	10	21	55	69	14
6	58	65	7	22	61	75	14
7	61	74	3	23	69	71	2
8	79	83	4	24	77	83	6
9	55	70	5	25	56	70	4
10	69	73	4	26	57	75	8
11	55	75	10	27	57	63	6
12	65	80	15	28	77	79	2
13	77	78	1	29	68	79	11
14	59	61	2	30	63	78	15
15	62	74	12	31	81	84	3
16	65	68	3				

ตาราง 17 คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง	คนที่	ก่อนการใช้คู่มือ	หลังการใช้คู่มือ	ผลต่าง
	คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90			คะแนนเต็ม 90	คะแนนเต็ม 90	
1	50	60	10	17	57	67	10
2	49	59	10	18	63	68	5
3	64	78	14	19	62	74	12
4	57	73	6	20	72	76	4
5	50	52	2	21	58	73	15
6	61	72	11	22	68	71	3
7	55	68	13	23	61	72	11
8	67	78	11	24	59	75	16
9	55	64	9	25	56	71	5
10	52	68	6	26	69	76	7
11	51	74	23	27	58	73	5
12	50	68	18	28	68	71	3
13	57	81	24	29	76	83	7
14	62	73	12	30	60	69	9
15	76	84	8	31	82	85	3
16	56	74	18				

ภาคผนวก ค

ภาคผนวก ค

- ตัวอย่างแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม
พัฒนาความมีวินัย

ตัวอย่าง : แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมี
วินัยของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กิจกรรมครั้งที่ 7.....เรื่อง วินัย/องศาพิทักษ์

ชื่อ-นามสกุล คุณจิราพร พันธ์ไธสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 เลขที่ 25

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับ
ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		3	2	1
		มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
1.	ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความมีวินัย		✓	
2.	หลังทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความมีวินัย	✓		
3.	เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัย		✓	
4.	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความน่าสนใจ และหลากหลาย		✓	
5.	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความเหมาะสม		✓	
6.	กิจกรรมนี้มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเรื่องความมีวินัย		✓	
7.	กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น		✓	
8.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	✓		
9.	ข้อความในใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด และแบบประเมินอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย		✓	
10.	สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย	✓		

ตัวอย่าง : แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมี
วินัยของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กิจกรรมครั้งที่ ๗ เรื่อง... สัปดาห์โรงเรียน...

ชื่อ-นามสกุล นายวิวัฒน์ ฟ้าชัยภูมิ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๑ เลขที่ ๑๐

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับ
ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		3	2	1
		มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
1.	ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความมีวินัย		✓	
2.	หลังทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความมีวินัย	✓		
3.	เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความมีวินัย		✓	
4.	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความน่าสนใจ และหลากหลาย		✓	
5.	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยมีความเหมาะสม	✓		
6.	กิจกรรมนี้มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเรื่องความมีวินัย		✓	
7.	กิจกรรมพัฒนาความมีวินัยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	✓		
8.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้		✓	
9.	ข้อความในใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด และแบบประเมินอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย		✓	
10.	สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัย	✓		

ตัวอย่าง : แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความ
 วินัยของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความวินัย
 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กิจกรรมครั้งที่ ๗ เรื่อง อย่าปล่อยให้เสียใจ

ชื่อ-นามสกุล อ. น. ชิตะวงษ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๑ เลขที่ ๑๘

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับ
 ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อดังนี้

ระดับ 3	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 1	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		3	2	1
		มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
1.	ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาความวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความวินัย		✓	
2.	หลังทำกิจกรรมพัฒนาความวินัยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความวินัย	✓		
3.	เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความวินัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความวินัย		✓	
4.	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความวินัยมีความน่าสนใจ และหลากหลาย	✓		
5.	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความวินัยมีความเหมาะสม		✓	
6.	กิจกรรมนี้มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเรื่องความวินัย	✓		
7.	กิจกรรมพัฒนาความวินัยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น		✓	
8.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมพัฒนาความวินัยไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	✓		
9.	ข้อความในใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด และแบบประเมินอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย		✓	
10.	สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมพัฒนาความวินัย	✓		

ภาคผนวก ง

ภาคผนวก ง

- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
- ประวัติย่อผู้วิจัย

ที่ ศธ 0519.12/5๖5๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมวนาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และคู่มือพัฒนา

เนื่องด้วย พระมหาประยุต น้อยสี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2” โดยมี อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 90 คน ตอบแบบวัด ความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ พระมหาประยุต น้อยสี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 06-859-2792

ที่ ศธ 0519.12/5240

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๕ กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และคู่มือพัฒนา

เนื่องด้วย พระมหาประยุต น้อยสี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2” โดยมี อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัดความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาประยุต น้อยสี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรทัศน์ มือถือ 06-859-2792

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731

ที่ ศร 0519.12/5041

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหาประยุค น้อยสี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2” โดยมี อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์มณฑิรา จารุเห็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 และคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชิญเชิญให้ พระมหาประยุค น้อยสี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/5239

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๘ กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และคู่มือพัฒนา

เนื่องด้วย พระมหาประยุค น้อยสี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2” โดยมี อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ประภักดิ์ กัณหาชิน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดความมีวินัยของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาประยุค น้อยสี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรทัศน์ มือถือ 06-859-2792

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง
1. อาจารย์นิพนธ์ ชื่นตา	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1
2. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี- นครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ประภักดิ์ กันหาชิน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ เขต คลองเตย กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหาประยุค น้อยสี (ฐานปยุตโต)
วันเดือนปีเกิด	14 กันยายน 2520
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 313 หมู่ 3 บ้านโคก ต.บ้านโคก กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	969 วัดปทุมวนาราม ถนนพระราม 1 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ศน.บ. (ปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ